

№ 9-49

პროლეტარებო გვილა გვეყნოს! შვედეთის კავშირი

ფინანსები

№ 1

რ-49

899.962.1(05)

რ-49

№ 1

„**რ ი ნ ა მ ი ტ ი**“

132

ქუთაისის პრ.ალუცარულ მწრლომბის
კ ა ვ შ ი რ ი ს თ ვ ი რ ი თ რ გ ა ნ თ.

რედაქციის მისამართი: რაზა ლიუქსენ-
ბურგის ქ. მწერალთა სახლი, ოთახი № 1.

1924 წელი 15 ივნისი.

ქ.ს.ა.ა.მ.გ. სტამბა „წითელი ვარსკვლავი“.

1924

1971.12.10.002
24-2

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

I

1. წინათქმა სარედაქციო კოლეგია.

II პოეზია.

- 2. ნგრევის სურათებიდან მ. ნიაგარელი.
- 3. პირენდელი დ. რონდელი.
- 4. ქალაქის აჯანყება კოსტანტინე ლორთქიფანიძე.
- 5. მაისის სიავკარგე გეორგ მდივანი.
- 6. საუკუნე ფერებით მ. დავითონიძე.
- 7. ქარხანაში თამარ ჩქარული.
- 8. ნაპირი ევლოკიმ ენუქიძე.
- 9. მოტრიალება მთელზე მეტი დ. რონდელი.
- 10. შრომის ატმოსფერაში აპოლონ ნუცუბიძე.
- 11. *** გეორგ მდივანი.
- 12. ქარი კოსტანტინე ლორთქიფანიძე.
- 13. სამეჭდლოში მ. დავითონიძე.
- 14. დედას თამარ ჩქარული.

III წერილები და თარგმნილი ლექსები.

- 15. მწვერვალები და უფსკრულები ხელოვნებაში დ. რონდელი.
- 16. მუშის სიმღერა ალექსანდროესკი. თარგმანი კ. ლ.
- 17. ხელოვნ. დამოკიდებულება ადამიანის ნერვიულ გამძლეობასთან მ. ბუაჩიძე.
- 18. ალექსანდროესკი თ. კ. ლორთქიფანიძე.
- 19. ახალგაზდობა ხელოვნების საკიათხში გეორგ მდივანი.
- 20. ნაწყვეტები პოეზიიდან „ინნა“ თარგ. კ. ლ.
- 21. რევოლუციონური ახალგაზდობა და პოეზია მ. ბუაჩიძე.
- 22. გამარჯვებისაკენ კავკასიელი თარგ. კ. ლორთქიფანიძე.
- 23. ბიბლიოგრაფია.

სარედაქციო კოლეგია: მირიან ბუაჩიძე.
გ. მდივანი.
კონს. ლორთქიფანიძე.

ასოთ - ამწყობნი: ბ. მახვილადე.
შ. ჩიხლაძე.
გ. მელიქოვი.

გამოცემა: ქუთ. პრ. მწერალთა კავშირის გამგეობის.

წ ი ნ ა თ ქ ე ზ .

რევოლიუციონური შენება საზოგადოთ, რომელიც გულისხმობს არსებულის გარდაქმნას, წარსულის ნანგრევებზედ ახალის აგებას არ არის ცალმხრივი, არამედ იტევს თავის შინაგან ფარგლებში ადამიანის ყოველგვარ სარსებო ფაქტორებს; განსაკუთრებით ეს მართლდება ოკტომბრის რევოლიუციით, რომელიც არ არის დროული—გარდამავალი, არამედ არის გარდუვლი მიჯნა ძველს მსოფლიოსა და ახალს შორის—ყოველგვარ ღირებულებათა გადაფასება სწარმოებს ყოველ დარგში და კულტურის სფეროშიაც აშკარადება აუცილებლობა ამ გადაფასების. ამ შემთხვევაში ჩვენი პირდაპირი საგანი ხელოვნებაც განიცდის რევოლიუციონურ გარდატეხის ტკივილებს. რევოლიუცია აქ არის როგორც გამოსავალი წერტილი და გარდატეხვა—ამიტომ ჩვენ მთელის ჩვენის შეგნებით ვიღებთ და ვემყარებთ ამ დებულებას. წარსული საზოგადოების ხელოვნება მიუღებელია ახალი ცხოვრებისათვის; შეიძლება გარდამავალ ხანაში ზოგიერთებმა დაუშვან მისი არსებობა, მაგრამ ეს არის დიდი შეცდომა—რადან გარდამავალი ხანა გულისხმობს რევოლიუციონურ გრიგალის მოქმედების ამოწურვას და ამავე ხანაში უნდა მოხდეს ძველის სრული გარდაქმნისათვის; ნგრევა და დაპირისპირება. საბჭოთა საკავშირო რესპუბლიკებში ეს უკვე ხდება და მუშავდება რევოლიუციონურ-პროლეტარული ხელოვნება. საქართველოც ემბება ამ პროცესში დღიდგან გასაბჭოებისა და სწარმოებს არსებულ მდგომარეობასთან შეფარდებული, ნელი მაგრამ აუცილებელი და შეუჩერებელი მუშაობა რევოლიუციონურ პროლეტარულ ხელოვნების დარგში.

აღსანიშნავია ერთი გარემოება: თუმც ეს აღნიშნული იყო მრავალჯელ დამრავალ პირთა მიერ პრესაში, თუ სხვა გვართ; პროლეტარიატს ბრძოლის და გამარჯვების პირველ ხანებში არ ქონდა საშვალეობა ეწარმოებინა მუშაობა საზოგადოთ კულტურის, კერძოთ კი ხელოვნების დარგში. ეს მოხდა საქართველოშიაც; თუმცა ჩვენში პროლეტარულ ხელოვნების ჩანასახი დასაწყისშივე სჩანდა კერძოთ პროლეტარული პოეზია—მწერლობა იწყებს გაშლას; გვყავს პიონერები ამ დარგში, რომელთაც უსათუოთ ხვდებოდათ მძიმე მუშაობა.

დღეს საკმაოთ ვანტკიცებულია ახალი ყოფა. ნორმალურის ტემპით მიმდინარეობს მღ-შურ-გლეხულ რესპუბლიკების გარგვანი და შინაგანი ცხოვრება. და სჩანს პერსპექტივები მთლიანი კულტურული მუშაობისა. გარდა ამისა აღსანიშნავია ერთი მოვლენა ე. წ. ეკონომიურ ცხოვრებაში „ნეპი“

მოითხოვს კომუნისტურ იდეოლოგიურ გამძლეობას და განსაკუთრებით რევოლიუციონური ხელოვნების საშვალეებით, დასუსტების შემდეგ, გამაგრებისა და რესტარვაციის ფაზაში შესულ ბურჟუაზიულ მეშჩანურ ფსიხიკის დაძლევას. ჩვენ ვიღებთ რა ყოველივე ამას მხედველობაში და ვსცნობთ რა იმას, რომ ახალგაზდობამ არამც თუ ხელოვნების დარგში არამედ ყოფის მთელს ფრონტზე უნდა გამოიჩინოს არსებობის მეტი მონოლიტიური გამძლეობა და დამყარებულ ტრადიციის ბრჭყალებს დაუპირისპიროს საკუთარი თავი ნელლი და ჯანსაღი ძარღვებით.

მხატრულ მწერლობის დარგში ჩვენ ვიწყებთ ბრძოლას, ვაწარმოებთ შეტევებს და რევოლიუციის მთლიანი აღნაგობით და განცდით დატვირთულნი ვიწყებთ მუშაობას.

რევოლიუციონური პოეზია უნდა გაიშალოს მთელი სიმძლავრით, უნდა გამოვიდეს უსუსურობის არტახებიდან, ვასცილდეს შაბლონურ რკალებს, ერთგვარობით მოხუთულ არეს და ასე თავის წარმომშობ კლასთან ერთათ გაზდილმა და გაშლილმა უნდა გადმოგვცეს ტიტანიურობა რევოლიუციონურ შენების; ნგრევის განწირული ხრიალი, შრომის სიდიადე და მოგვცეს უშუალო ვანცდა ახალი ცხოვრების შემქმნელ ადამიანის.

ჩვენ ვიწყებთ მუშაობას და ვაცხადებთ: რომ ამ მუშაობაში პირველ ხანებში შეიძლება იქმნეს დეფექტები, მაგრამ ეს ჩვენ მიგვაჩნია ბუნებრივათ, რადგან გეწამს ზდის თანდათანობა.

ახალგაზდა ძალები ჩამდგარი ჩვენს რიგებში, შემოკრებილნი ამ ორგანოს გარშემო, გაარღვევენ ყოველგვარ დაბრკოლებათა რკალს და წითელხელოვნების დროშით, მივლენ ზენიტის მწვერვალამდე.

ნგრევის სურათებიდან.

სამყარო ყრუედება,
ხრიალის
დაფერდებით.
ფაფარ-შლილ, ქარიშხლის საშიშ ხმაურში
ყველამ შეიგრძნო
მონობის, ჯამბაზობის მწვერვალის დასასრული
ეს სინამდვილე, ბრძოლის ზვირთიდან
გამოტანჯული
მახინჯ ჩვენებათ მოეჩვენათ, სიზმარეულებს
რომელნიც, წარსულს მისტირიან
გოდებით, დანაწებით
და დღეს არიან მხოლოდ
მთვარეული.
არ არის ძნელი გამოცნობა
რომ ამ ნგრევის ზაურში,
ბებერი ქვეყნის კატასტროფა
მოახლოვებულია.
მოჰქრის გრიგალი გილიოტინით
და იკუნტება მტრებთა რიგები.
ქონში დადნობილ, დასისხლულ სხეულს
ველარ შველის სიტყვების ჯარი.
აშლილ ქაოსში ირკალება
ზეცის კავალკადა,
და ლანდებივით, მიემართება
უკანასკნელი მათი აღლოუმი:
ბურჟუი
ჟამის გაუტანლობას ასე რომ დასტირის.
ბანკირი
გაკოტრებას თან გადაყვება,
როდესაც აეშლება
ფულის დენის ნაჩვევი გზები.
ორატორი
დაქირავებული. ყველა ფერებით.
ბრძოლის ხრიალს რომ ვერ გაუძლებს.
ნაზი პოეტი

რომელიც ლოცულობს მუდამ,
მუზის ჩვენებით თრთის და კანკალებს
და სხვა-უამრავი,
რომელთაც ავიწყდებათ თავის სახელი.

მრავალ-მაგვარი საფაშოების
დიდი ფაშები.
ბებერი ქვეყნის კოკლი დამქაში.
ლანდურ ხვეულებით გამხდარი
ფაში,
ქაოსის ხლართში აირია და გაიბურდა.
მსოფლიოს ღერძი გადაირია
დღეს ძვლების ქლექით.

ყველგან ზარები ჩამოცვინდა გუმბათებიდან.

ტირილის მორევს ამოაშრობს
ცეცხლის გრივალი.
რადიო გრამმით
გამოაფრენს დიოგანალებს.
მისწის სინედლე ატოკდება კუნთის ზეიმით,
ცეცხლის სიტყვებში აინთება
მზის ელვარება
და განაჩენით დაიწვევა
წარსულის მზერა.
მოჰქრის საუკუნე
დაღვენთილი
ჯანყის სიმძიმით.
სისხლიან გზების წითელ თემებით.
რადიოს ზუზუნში
ელექტროს გაგიჟებით,
და ატანს გრივალს
თან მიმდევარს
და უცილობელს,
ცეცხლის გუზგუზში,
გადამწვარ წლების ფერფლს.

მ. ნიაგარელი

პ ი რ ვ ა ნ დ ე ლ ი .

ტყიდან ტყვია გააკიდა
გადაენტო რაზმებს,
ყიჟინია ბანაკიდან
და ბრძანებას აძლევს.

ჩქერი ჩქარა გადაცურა
თხრილში ღამეს ითევს
ლიანდაგებს დაყურა
მატარებელს წითელს.

როგორც ცეცხლი, როგორც წვიმა
მთვარეს აჩვენს მკლავებს
ხალხის გული არის წმინდა
გმირათ გააქანებს.

მზიანი დღით ანაღეწი
შორს მიმავალს უქმებს,
ხან მოიწყენს ცივ აღერსით
და ჩაკეტავს უუქმებს.

ელის სიზმარს: მოვა ლურჯი
მღერის ახალ აზრებს
გაგიუღება ცაზე თუჯი
და სიკვდილით დამზერს
ხიდზედ მირბის მაღალ როშვით
ვინ აკავებ მედგარს
კათ აწეულ სისხლის დროშით
და ყუმბარებს ხეთქავს.

გამარჯვებას გადასცემენ
ზღვა-ხელები როშვით
მზე პოეტი გატაცებით
ლექსებს ისერის ომში.

ჩქერი ჩქარა გადაცურა
თხრილში ღამეს ითევს
ლიანდაგებს დაყურა
მატარებელს წითელს.

დ. რონდელი

ქალაქის აჯანყება.

დაჰქრის გრიგალი
ავარდნილი
აშინებს სახლებს.
ქუჩა
ვით საშო გახეთქილი
იღვრება სისხლათ.
ცა გამურულა,
ელდება ნისლათ
თოფის წამალთა
მღვრიე ბურთები.
ბარიკადებით დასერილ ქუჩებს
მიმოაქვს
რისხვა
საშინელება.
აკივლებს სახლებს
ქარის თარეში
ყუმბარები ქრის
როგორც სიკვდილი
სქელ ნისლში
ვით ელვა ისე ანათებენ.
რკინების მთები
რკინის წიაღში
ატარებს კიდევ იღუმალებას
და ქვაფენილებს
ზანტი ზმორებით აკვნესებს.
დააქვს სიჩუმე მძიმე
რომ
შესდგეს უცებ,
ამოისუნთქოს
და გაფატრული რკინის პირიდან
გადმოახველოს თუჯი
ვით სეტყვა
შორს
სასიკვდილოთ,
რომ კაცი
რკინა
ქუჩა
და სახლი

ყველა თვეები ჩვენ გვახალისებს
ასე მივდივართ ბრძოლის ჩქერებათ,
მაგრამ მაისის ჩვენ დაძახილზე
მხურვალე რწმენით მიგვეჩქარება.

ამ დღეს პირველათ აღიმართება
ბარიკადებთან ორი ბანაკი
და ბრძოლა მწარე გაიმართება
შეტაკებები სისხლიან დაკვრით.

ქუჩები მოაქვთ ზღვა მედროშეებს,
აფრიალებენ ყველგან ხმაურათ,
ვინ მოიგონებს ნაწამებ დღეებს?
(სისხლში გაღებულს პერანგს ოფლიანს)

მაგრამ მოვიდა დღეს სხვა მაისი
გადაანგრია ყველა კერები
და ამ ზეიმებს ალბათ გაისათ
(ვით სიმფონიას ყველა მოისმენს).

ეს სიხარული მოქრის ქარივით
ნიღვარივით ედება ყველგან,
ვით შეყვარებულ უცნობ ქალივით
ეს საიდუმლო ისევ დარჩება.

და მაისებიც ბევრი გვესტუმრა
გადავიტანეთ ბევრი წამებაც,
ამბებიც ბევრი ჩვენ თავზე თქმულა
უკანასკნელათ ეს გამარჯვება.

დღეს უკანასკნელ ბრძოლას ვეწვევით
დროში წამების ჩვენ მოგვაქვს მაგრათ
მზიურ ქვეყანას მალე ვეწვევით
გჯეროდეთ ძმებო, გჯეროდეთ კარგათ.

გეორგ მდივანი

ქ. ქუთაისი 1924 წ.

დაქიმული ძარღვები... მებანიკური სული...
 ცეცხლით ამონახენეში და მოტორი ორსული...
 ბანდი დინა მაშინა—გაშავებულ ლანჯივით...
 დაკლაკნილი კუნთები და სული ფოლადივით.
 იყო წამი უწილო, უსირცხვილო წამებით
 გაშანთული სიცოცხლე, მკერდი, ცეცხლის ნალღებით
 ტანჯვა... ჯავრი... ჯაქვები... ციმბირი და კამერა...
 უსირცხვილო ლანდები, სტიქიური მანერა.
 მიდიოდა დღეები, დარდი უშინ მაშური,
 კენესის ბადეს მოუცავს ერთობის ხმა მაშვრული.
 ხენემის დინა-მაშინა, ილეწება ბორბალი...
 ძლიერ აღის ნაკვეთები საბოლოოთ მალდება,
 მაგრამ მაინც არ იყო ტანჯვების დასასრული
 და ჩუმ ნეგატივებით ჩამოახრჩვეს სარდალი.
 ველარ ითმენს სიგიჟე... ცეცხლის აღის ყუმბარებს
 აზიარებს დახრუკულ დამწვარ დედა მიწაზე.
 აფეთქების ქარტეხილს ამ მოვლენას აბარებს—
 საუკუნეც დაეშვა მადიურ ცხოვრებაზე...

მ. დავითონიძე.

ძარხანაში.

აქ მუშაობს კაცი რკინა,
 არე გვხურავს ორთქლით სავსე,
 ხან სიცხეა და ხან ყინავს:
 ჩვენ არ გავცვლით ამას სხვაზე.
 ამ კედლებში, ჩვენ აქ ვიშვით
 აქედან ვშლით ჩვენ წითელ ფრთებს
 განვლეთ ცრემლი, კმუნვა, შიში:
 ყველგან ბრძოლის ხანძარს ვანთებთ.
 აჯანყებით ვეველინებით
 ჩვენ მტრებს, როგორც რისხვა.
 ბრძოლა, ბრძოლით დევნილების
 სული ფრთებს აქ ისხამს.
 სუნთქვა არის აქ სიგიჟით,
 ბუდე არის ქარიშხლის
 და ოცნება აქ თმებს იშლის
 გატყორცნილი ვით მაშხალა,
 აქ მუშაობს კაცი, რკინა,
 არე გვხურავს ორთქლით სავსე
 ხან სიცხეა და ხან ყინავს.
 ჩვენ არ გავცვლით ამას სხვაზე.

თამარ ჩქარეული.

ნაპირი.

ძღ. თ. გ—ს.

როგორც ცხელი გრიგალი, მოვარდნილი ღამეში
ამ შორეულ ქარავანს ცეცხლის ეტლით მივყვები
ძარღვ-მაგარი კუნთები, თმა აწეწილ ქარებში...
მზისგან დამწვარ ფეხებზე: სისხლიანი წულები...

გაცრეცილი პლანეტა ვეღარ უძლებს ტკივილებს
დამბლა დაკრულ ქალაქებს უიში თმებში უბორგავს
გახელებულ სირბილში: მშობიარე კივილი
მშობიარე კივილი არ თავდება როგორც გავს...

ო, ეს გზები გძელია, მოთმინება არ მყოფნის
მინდა მალე ვიხილო აღთქმულ ქვეყნის კარები.
არენაზე ისევ სჩანს: ბრძოლა ყოფნა არ ყოფნის
მამავ! მალე დარეკავს გამარჯვების ზარები...

და ეს მკლავი მაგარი ისევ ამსხვრევს ნაპირებს;
გაქანება სურვილით საუკუნის ქარავანს
ძველი მხარის გალავანს ზანტი შტრომი ატირებს
ჩვენ კი ისევ წინ მივქრით, მედგარ ბრძოლებს ვაპირებთ.

ევლოკიმ ენუქიძე.

მოტრიალება მთელზე მხტი.

არ არის სევდა, ნასერი სული და დახუთული.
დღეს გადაინგრენ საკანები დაწყევლილ ცრემლის
გადაკეტილი საკუთარ კანში.
დაღეულ ვნებით გათანგული ცხრათ გადამტყდარი
ბერი უკბილო შავი მტევენებით
მიქონდა ქუნას ცეცხლიან ქარში
და სატეგრებით სდგას გალავანში
გამძლე პროლეტარ
მუშა რევანშით.
რკინის სრბოლიდან დაღვენთილი ელექტროს მასსა
ატარებს კიდევ სისხლიან სკალპელს.
ითხოვენ სარდაფები თავანებს შორეულს
მსოფლიო ტოტმანობს ძვალ-გადამრუდულ
ბებერი ქვეყნის ლეშს აშმოგრებულს
გონება დაუდევს დაღუპვის ურდულს
მოტრიალება რომ იყოს მეტი
ყველა იმედით ყალყზე დამდგარი
დასისხლულ მკერდებს მსხნელ დინამიტით
რევოლიუციის უყვართ დგანდგარი.
წითელი პანი გააღნობს ზამთარს,
მასსა რკინული დაიწყებს არულს
და მატერიის ნარვალში გამთბარს
მზიანი კუნთი აწევს სიხარულს.

დ. ჩონდელი.

ჭუთასი.

შრომის ატმოსფერაში.

მიმოქრიან გმირები, შრომის ატმოსფერაში
გაიკვეთა ქუჩები, ბრძოლის ხმებათ მარშებით
მწუხარების კოშკები, რკინეული მხარეში
დაიფერფლა მზის სხივზე, აღსასრულის ტაშებით.

ძმობა, თანასწორობა მომართული ჩარხებზე
სული ძმურად დაცული ეშურება სადგურებს
ქვეყნის გამსკლარ ჩარჩოებს ეხეთქება ჰანგებით
დაძარღული სხეულში, მტკიცეთ დაისადგურებს

ფოლადების წვეთება აკიაფდა რკინებში
დამანქული სახეებათ, ძველი მელანქოლიით
უნუგეშოთ კვდებიან, ჩვენგან ჩქერის დინებით
ყველგან შრომა კიაფობს, ყველგან შრომის გმირები

აპალონ ნუცუბიძე.

დროშა დროშის სანაცვალოთ.

ძღ. ბ ა.

კლარა ცეტკინა წამებულ დროშას
სანაცვლოთ გვიძღვნის გერმანიიდან,
პროლეტარების სალამს და კოცნას
გვიძღვნის ნაწამებ უცხო მხარიდან.

ის მოაგონებს ბელადის ანდერძს
მთელ საქართველოს წითელ თფილისით,
თანაც იმედებს ბრწყინვალეს გვაძლევს
ბრძოლის იმედებს, ბრძოლის ივლისებს.

და ოკტომბერი იქაც იელვენს
მთელი უფლება საბჭოებს მივსცემთ
სიკვდილი ნოსკეს, კიდეც სხვებს და სხვებს
ვინც დალატობენ მუშურ პრინციპებს.

გეორგ მდივანი.

ძარი.

ძღ. მ ნ.ეს

ზღვიდან მოქრის ქარი გიჟი
სახურავებს აძრობს სახლებს
ველათ მიქრის და თმებს იშლის
კივის კივის ხელს ვინ ახლებს.

„არ მაქვს ბინა არ ვარ არსათ
დავქრი ასე მალლა ციდან
ასე გული დაითარსა
ასე გული გამიცვიდა“

ხან ვარ ჩუმი ნაზით ფოთლებს
ვარხევ ვაკონი ვარდებს
და თუ ვინმე შემაშფოთებს
მაშინ უნდა გადავვარდე

როგორც ბნელა როგორც გიჟი
არ დავინდობ არვის
არ მაქვს შიში—თმებს გავიშლი
მე არავინ მფარვის

სადმე ველათ ღარიბ ქოხში
სცივა გლეხის შვილებს
გარეთ ცივა მცივა თოვლში
მაკანკალებს შიშველს

არ ვილლები ცივ ალაგებს
მივატოვებ მაშინ

გზაში ვინმე მოქალაქეს
გზას გაუხდი საშიშს

და ქალაქსა შავსა მძიმეს
გადავფურენ რისხვით
ვინახულებ სადაც სძინავს
მუშას ჩემებრ სისხლით

დავქრი ასე უძირო ზღვის
შეშფოთებას ვბედავ

ჩემში დიდი ძალა დევივის
ვარ მღურავი ბედთან

მაშ ნურავინ შემაშფოთებს
როს აღერსით დავქრი

როცა ვარხევ ბაღში ფოთლებს
ზღვაზედ გემებს აფრის

არ მაქვს ბინა არ ვარ არსათ
ვარ გრიგალი ჩქარი

ავჯანყდები ერთი ასათ
ჩუმი ნაზი ქარი“

კობახტინე ლორთქიფანიძე.

სამხედროში.

რბიან ნაპერწკლები მოოქვრილ ხაზებით
დაგუნი დამადა დაგეშილ დანებათ
რკინის ნაკვერცხლებით ზელს გამძლე კუნთები
დაძარღვეულ ნაოქებს ისვრიან ფერებათ.
მკერდი მოჟანგული დაჭიმულ ნაკვთებით
სისხლით განარევი ოფლი დანაწური
დაყვითლოლ რკინების სიგიჟე ჩაქუჩთან
გრდემლთან ილეწება ძარღვების ხმაური.
დალურსმულ კედლებზე მღერიან რკინები
ათასობს სიგიჟე სერათ დასარული
ხენეშა საბერველის ნატანჯი სიცოცხლე
და ათას გვარობით გამჟღედი ხმაური.

მ. ლავითონიძე.

დედას.

ძველი ფურცლები.

მე დედა მყავდა კეთილი სახის
თუმც მამაჩემმა ადრე დაგვტოვა,
ეხლაც მგონია შევლას იძახის
ვით სიკვდილის წინ, როცა დათოვა.

მშრომელი დედის მკრთალ ხელებისთვის
შუცნაურობდა მუდამ სინაზე,
მშრომელი ქალის ხშირ ხველებისთვის
მწარე ტირილი გვქონდა ბინაზე.

დაზგებზედ ხშირათ აფრქვევდა ცრემლებს,
როს სინამდვილეს უცქერდა სახლში.
შველის მუდარა ყველგან დაფერფლეს
და ჩვენ ბავშვები ვზუოდით ქარში.

დნებოდი როგორც ჩუმი სანთელი,
ტყდებოდი შრომით მშობელი ქალო...
ჩვენ ბედი გვქონდა მუდამ ნათელი
და ძველი ტანჯვა ვინ ჩამოსთვალოს.

და მოკვდი ასე მძიმე შრომაშიდ...
მდიდარო შრომით არა ხარ ჩემთან,
დედავ, გახსოვდეს რომ აი მაშინ
მე ბრძოლის ყინი უფრო დამჩემდა.

და ვერ გახარე შენ გამარჯვება,
როგორ აფეთქდა ჩემისთანები,
და ბნელ სარდაფებს მიეცა შევება,
როგორ დაიმსხვრა ცის თავანები.

დედავ, შენ გეგხარ სხივოსან კანდელს,
კვლავ ბარიკადაზე სდგას შენი პირმშო
იცოდე იგი არ გავს წინანდელს
დედავ, მშრომელთთვის აწ ნულარ შიშობ.

თამარ ჩქარეული.

15 X 22.

მწვინველები და უზსკრულები ხელოვნებაში.

ხელოვნება როგორც კულტურის ერთი მთავარი დარგი ამტკიცებს საზოგადოებრივი ცხოვრების კლასიურობის ცნებას. ყოველი დანტერესებული თავისი კლასიური ბუნების გაგნებით, განიხილავს მას უნებურათ თუ შეგნებულად კლასიური დაწალით, რომელსაც განსაზღვრავს მატერიალური ყოფნის შთაბეჭდი. ბუნებრივია პროლეტარიატს, მებრძოლ კლასს, მწავრელების სალიკვიდაციოთ, მოწოდებულს მდგომარეობით ახალ ცხოვრების შესაქმნელათ, ეშლება პერსპექტივები და შესაძლებლობა, მასიური მოხმარების თვალსაზრისით, იდეოლოგიურ საუნჯეთა გადაფასებისა, ამიტომ ხელოვნებაში და კერძოთ პოეზიაში ის აყენებს თავისი კლასიური შემეცნებით დატენილ გაგებას.

კაპიტალისტური წესწყობილება, შინაგანი მოუწყესრიგებელი ეკონომიკით, კერძო საკუთრების ფეტიშიზმით, ადამიანის ჩამყლაპავ ბაზრით, ზედმეტი ღირებულების ხანგრძლივი მითვისებით, უკანასკნელათ; ფინანსიური კაპიტალის დაგვირგვინებული ექსპლოატაციით, შოვინისტურ ბურჟუაზიის მილიტარული ძალმომრეობით, არის ფუძე და საშუალება უხეშათ ავარდნილ ინდივიდუალიზმის, ზმანება დასეულ სიამაყის, ორეულებით დაცხრილულ გამოფიტულ სულის, რომანტიულ-სიმბოლისტურ-ექსპრესიონისტულ მისტიკის სევედით დაბურვილი ნიღაბის, რომელიც წარმავლობის დალით განწირული, სამგლოვიარო მარშით ეშვება ვადაგვარების უფსკრულში და მორიელივით თავისთავში ატარებს სიკვდილის განაჩენს.

ბურჟუაზიული შემოქმედება საკუთარ ყოფის ირონიით, ლოტრეამონთა მალდარორის მონოლოგით, ნიცშეს არისტოკრატიულ ზეცის ორმაგი მოტრიალებით შეშინებულ შოპენჰაუერის განთვისებით ცხოვრების აბოზოქრებულ ტალღებიდან, „ბოგემელ-წმინდანების“ გახუნებულ კალთებში გამართლებული, ეგრ. წოდ. დეკადენტურ პოეზიით, გოსპიტალის პოეტთა ქიმერებთა და სიზმარეთის ამყოლ-დამყოლნი, მათ მიერვე შექმნილ სიმახინჯის ესთეტიკით, წვრილ-ბურჟუაზიულ გულუბრყვილო რეალიზმის უილაჯო აღტაცებით და ყველა მყვლეფელთა მწავრვლთა, ბირჟევიკთა ტან-შეკრულ მეჩინაზმის თვითკმაყოფილების ამსახავი მწერლობა, რომელიც მისდა შეუშინელოთ ვადადის არქივში და რომელთა შეუსაბამობა ევრობის ასპარეზზე უკანასკნელათ განათებულია შპენგლერის დაისით:

უნდა უარყოთ. შემოქმედება რომელიც იძლევა სინამდვილის მეტაფიზიკურ ათვისებას, პერსონალურ ზრახვებით დაფერილი, ოცნება—უძირო—პარაზიტი, საპნის ბუშტივით გაბერილი, ტვინ-ვაბრუნდული დაღანებისყოფა დაკარგული, მიზანზე დაზვეწილი, მიმავალი, სოციალურათ ავთამყოფი, მოკლებული ორგანიზაციულობას: შემოქმედება, რომელსაც გონების ენერგია არ ყოფნის დამუშავებისთვის და წარსულის გაღიზიან-

ნებით კმაყოფილდება; და ასე რეაქციონული ხელოვნება ვერ იქნება მუშათა კლასის შემოქმედების ნიმუშათ, რომელსაც ისტორიული რევოლუქსი უკარნახებს მომავალ კულტურის შენებას, როდესაც უნდა მოხდეს კაცობრიობის დადებით მონაპოვართა გახარჯვა თანაბარ და მეტი კულტურული ნებისყოფის გაშლა, მაგარი, პროლეტარული.

„იმიტომ კი არ ვწვალობდი, რომ ჩემი ამაგიტ და ტანჯიანი შრომით დაუმზადო ვილას მომავლის ჰარმონია“-ო.

გაიძახის დოსტოევსკის ერთი გმირი („ძმები კარამაზოვეზი“). აქ არის გამააშკარავება ბურჟუაზიის ხავსიან ზნეობის მტკივნეულ ადგილთა, რომელიც იხრწნება პიროვნულ პატივის, დაგროვილ ბოროტების ჭაობში. ამას უპირისპირდება „მე“ პროგრესის უკანასკნელ რგოლის მატარებელ ადამიანის: პროლეტარის, რომლის „მეობა“ მოდენილ კოლექტივში, ატარებს კაცობრიობის მზიურ მომავალს, სინამდვილის ჯანსაღი შეცნაურებით და სოციალურათ მიზანშეწონილი ღირებულებათა შექმნით.

„რაუყოთ მერე დაწყდეს ძარღვები
არ გვერგოს დაფნა თავ-განაწირებს
რევოლუციის ქორწილს წავეყვებით
საუკუნეთა სისხლის მანძილზე“

(რუს. ჟურნ. „ქურა“ ბ. არვატოვი ლექსი „სიყვარული“)

ჩვენთვის მთავარი ინტერესის ფარგალშია თანამედროვე სიტუაცია, მუშათა კლასის მხატრული ძიებისა იმ დროს, როდესაც თვალსაჩინოებით პრობლემას გვიყენებს ბურჟუაზიული ხელოვნების დეკადანსი. საღი პროლეტარული შემეცნება ბურჟუაზიულ ქაოსიდან გამიჯნული აწარმოებს, ახალ კულტურის ფრონტზე კოლექტიურ აღმშენებლობას; იქნება პროლეტარული პოეტიკა და უნდა შეიქნეს ნ. ჩუჟაკის სიტყვით „პროლეტარულ ძიების სიმპიზის ცენტრი მიმდინარე ცხოვრების მწვერვალების და უფსკრულების ქარტეხილითა გზაზე და განსაკუთრებით მხატვრული შემოქმედება, რომ გააძლიეროს სიყვარული მიმართული ახალი ქვეყნის შექმნისაკენ მეტი ვატაცებით და სიძულელი გადაჭრილ წარსულისადმი მეტი სიძლიერით დაგეშილი. პოეტი—ლექსით. პოეტი—დინამიკით. პოეტი ავით. პროპაგანდისტი, ბარრიკადების რისხვასთან, პოეტი შემოქმედი, მოქმედების იმპულსი, პოეტი ბრძოლის აღმძვრელი, ძველი ქვეყნის სამუდამოთ დასანგრევათ. მაგრამ ამით არ ამოიწურება პოეზიის ქმედება, პარალელურათ სხვებიც მიდიან. ეს ტაქტიკა და ცვალებადი. პოეზია უფრო სახეობითი ანარკლია სინამდვილის; დინამიური შემოქმედების პროცესში, ის ირრაციონალის გამომყვანება ტრანსცენდენტული ფუნქციის ამოხსნა ინტუციის ძალისხმევით. მაგიური განცდა მატერიის რითმისა და ტვინში მეტაფორის გაჩენა, გულისხმობს ქიმიურ პროცესს შემოქმედების წვისას. პოეზია სიმბოლიკაა გონების კანტროლ ქვეშ, ფორმის ცვალებად სამოსელით, პროლეტარულ შემოქმედებისთვის

ეს ბუნებრივი მეთოდია, ბურჟუაზიულისთვის კი ნიღაბი. ბურჟუაზიული კლასი წარმავალია და პოეზიაც ემორჩილება ევოლუციის კანონებს, განყენებულიდან ჩამოდის კონკრეტულამდე. ის როგორც გეომეტრიული პროექცია შექმნის ახალ სინამდვილეს, შეიქნება გამოყენებითი, მაგრამ მშვენიერებას არ დაკარგავს მატერიის გულთმისანი ადამიანი. ობიექტი გადავა სუბიექტში. კომუნისტური ეკონომიკა კვალს დააჩნევს პოეზიას, გაიშლება ინდივიდუალური ნიჭი და კოლექტიური შემოქმედება. ღირებულებათა ინტეგრაცია, კოოპერატიული განაწილება ნივთებისა, უღარესი დაქიშვა ინტელექტისა, ადამიანს შემატებს მეტ სიმტიცეს, მიწაზე მომაგრების მეტ გამძლეობას, მზიან კუნთების ნიაგარულ სიხარულს და პოეზიაც ასახავს პლანეტის დიდ შუადღეს. მოვა კოლექტიური დამონისე და სევდა დარჩება მხოლოდ სიკვდილზე.

პროლეტარული შემოქმედების ნაკადები თანდათან ძლიერდებიან თანამედროვე ყოფაში, ეს გაძლიერება ხდება რაოდენობით და თვისებით, ისე რომ, დედამიწის მიყრუებულ ადგილებიდანაც ისმის რევოლუციის ქორალები. მაგრამ აქ ხელოვნება იცილებს ბურჟუაზიის უსიცოცხლო ნიღაბს, და ყველა უჯრედებით ეხმარება ახალი ქვეყნის მშობიარობის ტკივილებს. აწმყო მხატვრული სინამდვილე ატარებს კონსტრუქტივიზმის ძირს, წარმოებით ხელოვნებას, ნივთების, მასალების, სარგებლინ ღ ლამაზ აღნაგობის იდეას, მომავალიც ამ გზით წავა. ეს არ იქნება ხელოვნების გაუქმება. კონსტრუქტივიზმი პროლეტარიატის ხელოვნების ენერჯიაა, თუჯის მკერდებში მოჭარბებით გადანახული რომელიც კინეტიური სიძხადით ანადგურებს ყოველგვარ რბილი ღირიკის ისტერიულ კაპრიზებს. ხელოვნების რიტმი და შრომის რიტმი იგივეობური გახდება. და აქეტკენ უნდა იყოს მიმართული ხელოვნების პრაქტიკული პოლიტიკაც. ბურჟუაზიული მხატვრულ ტეზას, უფალდის თქმას: „ყოველგვარი ხელოვნება უნაყოფია“ უნდა დაუყენოთ პროლეტარული ანტიტეზი: ხელოვნების ნაყოფის. კონსტრუქტივიზმის ხაზი ხელოვნებაში ძირმაგარია და ნიმუშებიც მოცემულია მსოფლიო მასშტაბით: მხატვარი გეორგ გროსი, მეიერხოლდის თეატრი, და უმთავრესათ საბჭოთა რუსეთში არის შესაძლებლობა, რომ ეს სევდა იქმნას დაძლეული.

თანამედროვე მაღალი ტენიკა, ქარხანის ყოველდღიურ შემოქმედებით, რკინის გიგანტებში მუშათა კუნთების ღრესით, ელექტრონის მაჯით დიდი ქალაქის სიმძიმით, აეროს სასწაულებით, საკვირველ კონსტრუქციებით, არ იქნება ისე კოშმარული, როდესაც შრომა განთავისუფლდება კაპიტალის ჯაჭვებისაგან მთლიანათ. პროლეტარული შემოქმედების დასაბამი ქარხნებიდან მოდის. ერთის თქმით: „დინამოს დენა ჩვენი ლექსებია და ელექტროფიკაცია ჩვენი რომანი“.

ულიანოვ-ლენინი: გენიალური ბელოდი, რომელმაც მთელი თავის ენერჯიით გადაიღვარა ოქტომბრის რევოლუციის ძარღვებში, კონსტრუქტი-

ვისტ აღამიანის: გამტანი ნებისყოფის, ანალიზური კკუით, მათემატიკურათ განზომილი მოვლენებთან, მეცნიერებით ძირმეგარი, მოაზროვნე მომქმედი, მიზანში მოხვედრილ ფორშილებით და გამოჭერილ საგნობრივ ქეშმარიტებით, იმედიანი, ძლიერი მალექტრიულ სუნთქვით დაბრკოლებათა ელევატორი, რადიოს გაქანებით დამკვიდრებული, რომ დაშალოს კერძო საკუთრების საშინელეება და გამოკვეთოს კომუნიზმის ფენომენი.

პატარა ბელგიამ წარმოშვა ვერხაინენის რკინული პოეზია და მენიეს უკვდავი ქანდაკი, ბუმბერაზები პროლეტარულ კულტურის საძირკვლების დამაგრებაში ქართული შემოქმედების ჩაკეტული ცეცხლი რომელიც ინთება პროლეტარიტის მშრომელ კუნთში დღითი-დღე პროლეტარული რევოლუცია მიდის მსოფლიო რადიუსით, გადაკვეთს მერიდიანებს, აილეწება ცინულოვან პოლფუსებში და ამართავს გამოტანჯულ იდეის სისხლიან დროშას.

დ. რონდელი.

ს. ს. შემდეგ წერილებში ვეცდებით მოვხაოთ პროფილები, თანამედროვე ქართული პოეზიის პროლეტარულ შემოქმედების მატარებელ პოეტების. დ. რ.

დ. რ.

მუზის სიმღერა.

აღექსანდროესკი.

ზამბარეზია ჩემი კუნთები

მე ვნებიანობ ქურების ალით

და თუ არასდროს მოვიკუნტები

მხოლოთ მანქანის ეს არის ბრალი.

მაქვს უძლეველი მოჯანყე ძალა

ურათ ვთამაშობ ცეცხლით აღსავსე,

მძლავრი მედგარი ვერ ვამომცალა

შხამიან თასით ცხოვრებამ სავსემ.

გადავიტანე შავი ღვეები

მწარე ტკივილებს გული ფარავდა

როდესაც ღამე მოქნილ ღვედებით

გაშიშვლებულ ტანს უხვათ ღარავდა.

ჩემი სიმძლავრე მტერს ვერ ვაეგო

მრისხანე, როგორც ჩანჩქერი მთისა.

სხვა ჟამის რწმენა ჩემს გულს დაეგო

უცდიდი მოსვლას სანატრელ დღისა.

და ზღუდეები ყველა ავიღეთ

მრავალ შეტევით ჩავიგდეთ ხელში,

მანქანებიდან მე გადავიღე

ყოფნა მედგარი, მძლავრ ყველაფერში.

თარგმანი: კ. ლორთქიფანიძის.

საერთოდ მეოცე საუკუნე ხასიათდებდა ფენომენალურ დინებით, ძველ ღირებულებათა გადაფასებით და მიღებულ ფორმულების დაშლით. არსებულ საზოგადოებრივ სხეულის ნორმალურ შენების გამო, საზოგადოებრივ შეგნებაში ხშირად მუშავდება აზრი ყალბ საფუძველზე ანაგები, უნიადაგო მიზეზებთან დაკავშირებით. აქ მე მსურს მიუღვე, ამ ერთ-ერთ მოსიარულე, აზრთაგანს, საკუთარი შეგნების ინტუიტიური აგრძნობით. ეს არის, მიღებული აზრი, არსებულთი, მიმდინარე საუკუნის ყოველ-მხრივი ნერვიანობის შესახებ. განვიხილოთ საკითხი ანალიზის მოხმარებით. რა მხრით არის ნერვიული¹⁾ მეოცე საუკუნე? ვერსად და ვერაფრითარ მდგომარეობაში, ვერ წარმოვიდგენთ ადამიანს, რომ მას არ ეგრძნოს ამ საუკუნის არა ჩვეულებრივობა. შეუძლებელია ნაწყვეტი თქმით, მისი ახსნა. აქ არის გაბრუება გამაღებული უჩვევი, სუნთქვით, გასაოცარი გრანდიოზული შენება. რევოლიუციის სიღრმე, აქ ნიღბ ჩამოცილილი შენებაა. ეს საუკუნე ხასიათდებდა განუზომელი დინებით, რომლის რკალებით და ფორმულებით შემოფარგვლა შეუძლებელია. არის თვალისმჭრელი სიჩქარე და ელექტრო-ტენიკით დაფლობილი მწვევრადები. საუკუნე არის აწყვეტილი მთელი თავის არა-ორგანიულობის რადიო-აქტური სიკოცხლით. მასში გაშიშვლებით სჩანს გამაღებული ქშენით გახელებული ნერვიული მხერა. ყოველივე ეს ასე. მაგრამ ამ არა ორგანიულ ნერვიანობიდან უნდა გამომდინარეობდეს თუ არა ადამიანის ორგანიული ნერვიანობა? გულუბრყვილო მოსიარულე აზრი ადვილად ახსნის ამ მიზეზით ამ დიდ საერთო მოვლენას. საჭიროა მიუდგეთ მეტი გამოკვევით ამ საკითხს. თანამედროვეთა ნერვიულობა, არის ფართო მოვლენა. მაგრამ მას ვერ აფხსნით მექანიკური მიზეზებით მხოლოდ.

არსებული საუკუნის ტენიკა, აქ არის მისული ტიტანიურობამდის და თუ არ გავკვირტეთ იგი კოლექტიურ, ყოვლის შემძლე შეგნებით, თავს ვიგრძნობთ საშინელ პატარათ და უმწეოთ. ვეებერთელა ქალაქები, რომელთაც წარმოუდგენელი სიდიდე სპობს თვითეულ კერძოთ აღებულ პიროვნებას. დიდი დაცილება ბუნებრივობის. (არ ვამბობ ბუნების, ვინაიდან დასამშვიდებელათ ბუნების ამწვანებულ კალთებისაკენ მოწოდება დღეს უაზრობაა). საერთოდ ნერვიულობის და ადამიანის ანორმალურ სულიერ ყოფის, ყოველ-დროს მნიშვნელოვანი მიზეზი არის ომიანობა. მთელი რიგი შეშლილების, პირდაპირ ამ მიზეზით შექმნილია. რევი-

¹⁾ სიტყვას „ნერვიულს—ნერვიანს“ მოელ ამ წერილში ვხმარობთ, იმ შინაარსით, რა შინაარსიც აქვს მას მიცემული, მის ჩვეულებრივ ხმარებაში ე. ი. არა საღი ფიზიოლოგიური ნერვები, არამედ გადამეტებული, ჩქარი, გახელბული, მუდამ გაღიზიანებული, ოდნავი მიზეზით ანაფეთქი, ნერვიულობა.—მეორე მხრით მატერიალურ სფეროში, ნერვიულობას ვხმარობ,—როგორც სიჩქარეს, დაჭიმულ მაიმორავებელ გაქანების ძარღვეს.

ლიუციის ქართველით, შეტორტმანებული საზოგადოებრივობა; შიში, დაქიმიული მოლოდინი, ყოველივე ეს რკალავს ნერვიულობის მიზეზებს. აქ აღებულია თანადროულობა და მისი კაპიტალისტურს წარმოების საფუძველზე ანაგები საზოგადოებრივი შენება, ყველა თავის საკუთარი თვისების მექონე ელემენტებით. ამ საზოგადოებრივ შენებას ჩვენ ვუდგებთ, ერთი ჩვენ მიერ აღებული საკითხის თვალ-საზრისით, ვარდა მისი ერთ-მთავარ მამოძრავებელ ელემენტის, სახელდობრ პროლეტარიატისა, რომელზედაც ცალკე ვიმსჯელებთ. ესლა დავასახელოთ საუკუნის უკანასკნელი სახის ბურჟუაზიულ საზოგადოებრივობის რკალში მომწყვედუ-ულთა, ნერვიულობის მუდმივი მთავარი მიზეზი, ეს არის ხელოვნება, მოკლე გამოხატვით, კლასობრივ ნდომით შექმნისი. გაბატონებულმა კლასმა ყოველივე დაჰფერა თავის სურვილით, ნდომით და ყველაფერი შეუფარდა თავის პიროვნულ ინტერესებს. ხელოვნება მან შექმნა, როგორც თავის სულის ორნაფელი. განვითარება, უკეთ ცვალება, ხელოვნების ყველა გამოხატულების ხდებოდა ბურჟუაზიის სულიერ ყოფის ცვალების და მიხედვით. ჩვენი მიზანი აქ სრულებით არ არის განსაზღვრა ბურჟუაზიულ ხელოვნების, არამედ აქ მას ვუდგებთ აღებულ საკითხის საზომით და ვამბობთ, რომ, რომ არსებული ბურჟუაზიული ხელოვნება განსაკუთრებით თავის უკანასკნელი სახეობის გამოხატულებით, აღებული ფართო საკაცობრიო მაშტაბით, იყო და არის შეგნებული მიზეზი ნერვიულობის. გაბატონებულმა კლასმა შექმნა იგი გამაღიზიანებელ საშუალებათ. გადაჭარბებული ესთეთიურობა, ღვთიური ცახცახი, რომელიც ასე ახასიათებს თანამედროვეთა „ამაღლებულ“ გემოვნებას, არის ნიჰანი დამწყდარი ნერვების, მეტი არაფერი. აი მიზეზები და უკანასკნელად მთავარი მიზეზი, საუკუნის ნერვიულობის, ესლა რამოდენიმე არგუმენტი, მოვიყვანოთ დასამტკიცებლათ იმისა, რომ თანამედროვე საუკუნის გარგნული მატერიალური სახის ტიტანიურობა, გრანდიოზული ტენიკა არ არის მიზეზი, ორგანიული ნერვიანობის, ამ საერთო ნერვიულობაში ხშირად გამორჩევით სჩანან არა-ორგანიულ ნერვიანობის მთავარი ხელმძღვანელნი, ტენიკ-ინჟინრები, ამ აღმშენებლობის ხელ-მძღვანელთ აქვთ, ინტელექტუალური ხერხემლის სიმაგრე და ეტყობათ შედარებით ნერვების სიმაგრე. მაგრამ ეს არის მკრთალი ხაზი — შედარებით საზოგადოების უმთავრეს ელემენტთან კლასს-პროლეტარიატთან, რომელსაც აქვს ამოწურვითი მნიშვნელობა, საზოგადოებრივ ცხოვრების მსვლელობა — განვითარებისათვის. პროლეტარიატი გამოდის, როგორც მომავლის შემქმნელი, ისტორიის ახალი ფურცლების აღმეჭდავი კლასი და ბურჟუაზიის სიკვდილის სუნთქვით გაწვალებული ნერვიანობა უცხოა მისთვის. პროლეტარიატის დამახასიათებელი თვისებანი არის ის, რომ ის არის მთავარი აქტიური შემქმნელი მატერიალურ ღირებულებათა და მეორე მისი ყოფის აზრი, მნიშვნელობა, ეს ანორმალურ

საზოგადოებრივ მდგომარეობის მოსპობის ნდომა, ცდა და უცილობელი ასრულება. რა არის თავლები მისი უცილობელი გამარჯვების და მიზნების გამართლების? ვიტყვი მოკლეთ: თავისთავად მისი ყოფა თანამედროვე საზოგადოებრივობის შენებაში, ტვინის სინედლე, ხერხემლის სიჯანსაღე და ნერვების სიმაგრე. ყოველივე ამით ის იმართება ათრთოლებულ თანადროულობაზე და თავის ბუნებრივად ბრძანებლური მოთხოვნით იფლობს ცხოვრების შინაარსს. გარდულად ნდომით ის იწყებს თავის მიზნების მიხვევას. ცოცხალი მაგალითები ამის—გამარჯვება პროლეტარიატის ერთ-მეექვსედზე და ჟინიანი ბრძოლა მსოფლიო მასშტაბით წარმოებული. მას არ ემჩნევა ნერვიულობა, რაც სახეებით ესაბამება, მის როლს მომავალ საზოგადოებრივობის შენებაში... ეხლა ვსვამთ საკითხს... ჩვენ რატომ ავიღეთ ეს ერთის შეხედვით, ფსიხოლოგიურ მედიცინის საკითხი? ამაზე პასუხი ჯერ კიდევ ზევიდან სჩანს.

ჩვენ ვუკავშირებთ ამ მოვლენას ხელოვნებას და ვამბობთ, ბურჟუაზიული ხელოვნება არის ნერვიულობის მიზეზი მისი ხელშეწყობი—ეს არის საშუალება გამახლეებელ გამაღიზიანებელი ნერვების, კირტაუზულ თქმების მისტიური ბოღვით ინტელექტის დაჩრდილვა, —განზრახ შეთხზულ საშინელებით დატენილი თეატრი... სისხლის აჩრდილებიანი ტრადედია, —სიყვარულის სპირალი, სანტიმეტალური სიდიდით გაბერილი რომანები—სანახაობანი—ყაღბ პატენტით... სიშიშვლე—ყოველ გამოჩატულებაში პორნოგრაფია, ათრთოლებული გამაღიზიანებელი ძარღვები... მოკლეთ ხელოვნება, გაბატონებულმა კლასმა, გადააქცია, გასაღიზიანებელ საშუალებათ და აქედან ის გადაიქცა მუდმივ ნერვიულობის მიზეზათ. მაგრამ პროლეტარიატი, რომელიც გამოდის ცხოვრების მოდანზე, პირდაპირი სახით, ამასვე არ მოითხოვს ხელოვნებისგან, არ აქცევს მას საშუალებათ იმისთვის, რაც მისი ბუნებისათვის უაზრობაა. ახალი პროლეტარული ხელოვნება ამ მხრივ ისახავს მიზნათ არა ზეცაში აფრენას არამედ ცხოვრებაში შედუღებას, მასზე პრაქტიკულ ზედმოქმედებას. ხელოვნების უახლოესი, უმთავრესი დანიშნულება ახალი ადამიანის გამოგანდაკებაა, ჩამოყალიბება, სწორფვა აქეთკენ მთელი თავის მამოძრავებელ ძარღვებით. მან მთელი თავისი სისხლის გულგრილობით უნდა ეცადოს ზედმეტი გრძნობიერობის, იგივე ნერვიულობის მოსპობას. მთელი თავის არსით უნდა იმოქმედოს ნების-ყოფაზე. საჭიროა არა მისტიურ ნისლით ტვინის დაჩრდილვა (ეს მხოლოდ საჭიროა ბურჟუაზიისათვის) და აქედან დაბნეულად წამართვა გრძნობის—არამედ ტვინის პირდაპირი შეხედვა, მასთან ორატორული მიდგომა და ტვინის ხერხემლის ფლობით ნერვების სიმაგრე და გრძნობის შეთანხმებითი მორჩილება. ნილაბი—ექლექტიზმი, მუდმივი, ირაციანალობა უნდა გაიფანტოს. თქმა მოკვეთილი და არა ათასნაირ უაზრო ვირტუოზობაში დამალული. მიზნის პრაქტიკული პირდაპირობა და ამით ხელის-შეწყობა ნერვიულ

ორგანიულ სისალის. ამდენათ შეიძლება მოხაზვა ჩვენ მიერ აღებულ საკითხის ვიწრო კუთხიდან გახედვით. ყოველივე ამით ირღვევა და აშკარავდება სიყალბე აზრის, ვითომცდა ტექნიკური ნერვიანობა უნდა იყოს მიზეზი, საერთო ორგანიულ ნერვიანობის. ადამიანი დამწყდარი ნერვებით ვერასოდეს ვერ გაუძღვება საუკუნის ტიტანიურ სვლას, ვერ შექმნის და ამოძვრავებს ყოველივეს შემქმნელ და დამფლობ მანქანებს. აშკარაა ისიც რომ ნერვიულობა, ადამიანით სიცოცხლე ჩაბერილ მატერიის სრულებით არ მოითხოვს იმავე ადამიანის ნერვიულობას, ვინაიდან ნათელი ლოგიკური დებულება არის ის რომ საუკუნის ნერვიული სუნთქვის რეგულიატორი უნდა იყოს მაგარ ნერვებიანი ადამიანი. ადამიანის ტვინმა და აქედან ნერვებმა შეუღღრეკლათ უნდა გადაიტანოს მისივე შექმნილი ქალაქების 41⁰-იანი ტემპერატურა, მისი ხერხემლის გამძლეობა (ეს კი ახასიათებს პროლეტარიატს, როგორც ყოველივე ამის შემქმნელს და როგორც ინტელექტის და ფიზიკური განვითარების სინთეტიურ შემაერთებელს) მდგომარეობს მასში, რომ მან არ წარმოიჩიქოს შეშინებით—როგორც წინეთ მის მიერ შექმნილ დემერტის წინაშე ისე დღეს, მის მიერ შექმნილ ცხოვრების ცემპერატურის სიცხელით არ გადაიროს და აზრ დაბნევით არ დაემონოს თვის ქმნილების ტიტანიურობას. დღევანდელი დღის თვალისმიმცემი მოვლენა არის ის რომ ბურჟვაზია დასაყრნობ საფუძველის გამოკლით აზრ დაბნეული, ნერვებ დამწყდარი კლასი, ისტორიის მიერ განწირული, აუცილებლობის ძალით იმზირება დროის არქივისაკენ; რადგან უკვე ამართულია ჯანსაღი ხერხემალი, და რკინის ნერვები, აქედან ყველა ნერვიანები კლასიურ მასშტაბით აღებული უნდა გაქრფნ ზე კიდევაც ძლიერი ჯანსაღი სუნთქვით—ქრებიან ცხოვრების არენიდან. ყველაზედ უფრო მაგარი ნერვების მექონე პროლეტარიატი იფლობს დღევანდელ დღეს და ბოლოს უღებს დღე-დაღეულთა ნერვიულ ცახცახს. ის ყოვლის შემქმელი, ყოვლის აღმშენებელია, მაგრამ ეს ან არის თავდები მისი ნერვიანობის, მისი მაგარი ნერვები და სალი ხერხემალი თავდებია უღაეო გამარჯვების. კლასიურ თვისებაზე დაყრდნობილი პროლეტარული ხელოვნება უნდა მიისწრაფოდეს შეგნებულთათ ადამიანის ხერხემლის ტვინის და ნერვების გამაგრებისაკენ მისი მოცულება უნდა ამტვრევდეს ტირილს, გაღიზიანებას და სპობდეს თავის რააბის მიზეზს ნერვიულობისას. მეოცე საუკუნის ადამიანს უნდა მივაწოდოთ ყოველივე—სიტყვა—მხატვრული თქმა—ტრიბუნის ხმა, ნიღაბ ახდლილი და გაშიშვლებული. უნდა მოისპოს ცხოვრების გადაქცევა სცენათ, სადაც თამაშობენ დასანახავათ და აქედანვე უნდა დაიმსხვრეს ცხოვრება როგორც დიდი კულისი... აღარ არის მოჩვენება, არამედ არის ქმნის სიმაგრე.

მირიან ბუაჩიძე.

ალექსანდროვსკი.

მე მთვრალს ასი მზით სიხარბე მქარბობს,
ჩემთვის არ კმარა, თუმც არა ვარ ცრემლ მორეული:
არ ვაფრქვევ ჩივილს, სევდა ვერ მახრჩობს,
თუმც გზა ჩემი მტვერიანი და შორეული.

დღეს შორეთია, ხვალ ტყვეობა და მწუხარება...
დღეს ბნელეთია, ხვალ ბრწყინვალება და მზე ღიადი,
მაგრამ ცხოვრების სიმძიმით და მქუხარებით
არ მომიხრია არასოდეს ბედის წინ ქელი.

სურნელება ცეცხლში დამწვართა... თოვლი და მტვერი...
ვარ გამბედავი და ჯიუტი: მიყვარს თარეში...
მე ყოვლის დამტევს სახელათ მაქვს პროლეტარი,
მავალი მედგრად, ახალ მხესთან და სხვა მხარეში.

თარგმანი: კ. ლორთქიფანიძე.

ახალგაზღვრა ხელოვნების საკითხში

თავიდანვე უნდა შევნიშნო მკითხველის საყურადღებოთ, რომ ამ წერილში არ იქმნება მოცემული, სრული, გენეტიური გაშუქება წამოყენებულ კითხვის, (ამას შევეცდები სხვა დროს) მხოლოდ აქ იქმნება მოხაზული ზოგად კონტურებში ამ გვართ საკითხის დასმის შესაძლებლობის მხარე. უნდა დავიჯეროთ, რომ თემა ახალი სახისაა, თუმც ამ საგანზე კანტიკუნტათ მაინც ვაისმოდა ხმები და კიდევაც წამოყენებული იყო მთელ რიგ კულტურის და ხელოვნების მუშაკთა კომფერენციებზე, მაგრამ ჩვენში ეს საკითხი ყველაზედ მწვავეთ დღეს არის წამოჭრილი იმ დიდ საკითხთან ერთათ, რომელიც ჩემის აზრით დღეს ყველაზედ მეტს ინტერესს და მოთხოვნილებას შეიცავს ჩვენი კულტურული მუშაობის დარგში: ეს შეეხება ჩვენს სახელოვნო პოლიტიკას. მომენტის მთელი რიგი კონკრეტი შემთხვევების მოითხოვს ამ საკითხის სწორს და შესაფერის გადაჭრას. დაყოვნება შეუძლებელია. საკითხი სწორი დიაგნოზით არის დასმული. კითხვაზე უნდა ვაეცეს პასუხი: როგორი უნდა იყოს ჩვენი სახელოვნო პოლიტიკა? სამუდამოთ უნდა იყოს გარკვეული. ამაზე თითქოს კიდევაც დაიწყო ჩვენს პრესაში „კომუნისტში“ დისკუსია, მაგრამ ნელის ტემპით. ეს საკითხი კი უფრო გაცხოველებულ ინტერესს და კამათს უნდა იწვევდეს. როგორც გვაცნობებენ განზრახულია, მთელი რიგი სანიმუშო საღამოების გამართვის (პროლეტარულ მწერლობის მიმართებები) რომელთაც ფართო ასპარეზი აქვთ მოსკოვში მუშაობისათვის. მკითხველის ყურადღებას აქ არ შევაჩერებ. ერთი აშკარაა, ყოველივე გათვალისწინე-

ბული ზომები საქირა; საქირა პარტიის მიერ სახელოვნო პოლიტიკის რადიკალური გადაჭრა, მაგრამ როდესაც ამ რიგათ საკითხს დავსვამთ საქირა უფრო ფართოთ დასმა საკითხის პრაქტიკულ შესაძლებლობის მხრივ. როდესაც ამ რიგათ დავსვით საკითხი—თითქოს ერთი შეხედვით სამწუხარო და უიმედო მდგომარეობა პროლეტარულ ხელოვნების დარგში მომუშავეთა სიმცირის გამო, მაგრამ წამსვე სასაოწარკვეთილებას ფრთები შეეკვეცება და ახალი იმედებით ივსება გული. ეს გახლავთ ის ცოცხალი იმედები, რომლებიც უნდა შეიქმნენ მომავლის მესაქე—ახალგაზღობა. აი საქევე თავისთავათ ისება—ახალგაზღობის როლი ხელოვნების საკითხში. ვიდრე საკითხს უშვალთ შევეხებოდეთ და კონკრეტ პასუხს გავცემდე დასმულ კითხვაზე საქირა მეთოდოლოგიური თვალსაზრისით აღვნიშნათ ახალგაზღობის მოძრაობის ისტორიულ-პსინოლოგიური მომენტები: ისტორიულათ ახალგაზღობა რევოლიუციონურია თავის არსებით, მიუხედავთ კლასიური სხვა და სხვაობისა; ფსინოლოგიურათაც მართებულია ესევე აზრი ახალგაზღობაზე.

ახალგაზღობა ყოველთვის ამზობებული სულით არის განწყობილი მეშხანი ზმის წინამდეგ ის უარყოფს ყოველგვარ ტრადიციებს. მას სწამს პროგრესი, როგორც თანამიმდევრობის აუცილებელი კატეგორია და ის ამ მხრივ შესაფერის სამსახურს უწევდა ყოველთვის კაცობრიობის ჩაგრულ ნაწილს პროლეტარიატს რევოლიუციონური ბრძოლის დროს, მაგრამ დღეს უკვე ახალგაზღობის ყველა ეს ძალები ჩვენ არ გამოგვადგება. მსოფლიო ომმა და დიდმა პროლეტარული რევოლიუციის შედეგებმა ახალგაზღობის რიგებშიაც ჰპოვა უიმედო ძალები (ესენი გამოდიან ბურჟუაზიულ და ნახევრათ ბურჟუაზიულ ოჯახებიდან, მათ ვერ გაუძლეს რევოლიუციდან გამომდინარე პრაქტიკულ შედეგებს და ამიტომაც ისინი აღრევე გაირიყნენ ცხოვრებიდან.

პროლეტარულმა რევოლიუციამ რუსეთში და საბჭოთა კავშირების ვრცელ მანძილზე ჩამაყალიბა შემქიდროვებული და გამტკიცებული ორგანიზაციები (ახალგაზდა კომუნისტური კავშირები) რომლებსაც დღიდღან პროლეტარულ რევოლიუციისა უფროს ძმებთან ერთათ გადააქეთ მთელი სიმძიმე ამ სტიქიური ბრძოლების.

პირველი მომენტი: როდესაც მტერი გარეშამო ალყა შემორტყმულ იყო და საშინელის განადგურებით ემუქრებოდა მუშურ-გლეხურ მთავრობას ამ დროს მუშური ახალგაზრდობა ამტკიცებდა და მოწინავე კადრებს მატებდა სახელოვან წითელ არმიის რიგებს. გაბედულათ უნდა ითქვას, რომ თითქმის ნახევარი ამ ბრძოლის სიმძიმის ახალგაზრდობის ზურგზე იყო გადატანილი. იწყება მეორე ფრონტი, კიდევ უფრო ძნელი და საპასუხმგებლო, აქაც ახალგაზრდობა ხელი-ხელ ჩაიდებული უფროს ძმებთან ეწევა დიდ შრომას დაცემულ მრეწველობის აღსადგენათ და ასალორძინებლათ ახალი ეკონომიური ცხოვრებისა. დარღვეული ეკონომი-

კის მოწესრიგებისათვის. შემდეგ კულტურული, რომელიც ყველაზე მეტ პასუხშეკებლობას და დაკვირვებას მოითხოვს; აქ ყველას მეტი სიმძლავრე გამოიჩინა ახალგაზრდობამ (ა. კ. კ.) აქ ჩვენ მოკლე ისტორიული ანალიზი უყავით საბჭოთა კავშირებში მუშურ-გლეხურ ახალგაზრდობის მოღვაწეობას. ყოველივე ეს იძლევა მოკლე საილუსტრაციო მასალას ახალგაზრდობის ისტორიული რევოლუციონური პასუხისმგებლობისას.

ჩვენ ერთი მხარე გვინტერესებს როგორც აღენიშნეთ ამ საკითხში ჩვენ ს. ს. ს. რ. კავშირში ახალგაზრდობის როლი როგორი უნდა იყოს ხელოვნების საკითხში, როგორც წინ აღენიშნეთ მთელი ჩვენი იმედები ამ მხრივ უნდა იყოს მიმართული. ახალგაზრდობა ყველაზე მეტად. აქ უნდა გამოვიყენოთ. მხურვალე მონაწილეობა კი არა, არამედ თვით უნდა გავხადოთ აქტიურ ძალათ, რომელიც თავის მოღვაწეობის საგნათ გაიხდის ხელოვნებას. ჩვენი ხელოვნების მომავალი საქე ახალგაზრდობამ უნდა იკისროს. ამისათვის კი საჭიროა შეუშუავებულ იქნას პროგრამა მოქმედების ამ ბრძოლაში ახალგაზრდობის აუცილებელი ჩათრევით. ახალგაზრდა კომუნისტური კავშირების ორგანიზაციებმა უპარტიო მუშურ-გლეხურ ახალგაზრდობასთან ერთათ უნდა დაეწაფონ ახალ პროლეტარულ ხელოვნების ცოდნის შეძენის საშუალებებს.

ხელოვნების ყოველ დარგში გინდ პოეზია, თეატრი, მუსიკა, მხატვრობა, ქანდაკება და სხვადასხვა—ყველა ეს დარგები დღეს ჩვენში საშინელი კრიზისებს განიცდიან. ავიღოთ ცალ-ცალკე: ყველა პასუხისმგებლობითი სახელწიფო გამომცემლობის ორგანოები ძველი მეშჩანური მწერლობის კავშირების ხელშია.

თეატრმა რომელმაც დიდი გამოხმაურება გამოიწვია ამ უკანასკნელ დროს, ისეც საშინელ კრიზისს განიცდის. მართალია მარჯანიშვილმა დიდი რევოლუცია მოახდინა ჩვენს თეატრში—ფორმის მხრივ, მაგრამ მარტო ეს მიუღებელია ჩვენთვის, რადგან არ არის დაცული ფორმის და შინაარსის მთლიანობა, რაც უნდა ახასიათებდნს ახალს-პროლეტარულს თეატრს. მარჯანიშვილის რეპერტუარი დატენილია „ცისფერი-ყანწების“ უაზრო გოდებით აღსავსე პისებით (მისტიციზმი-იმპესიონიზმი-ექსარესიონიზმი და სხვმდასხვა) პისებია მიუღებელია პროლეტარულ კლასობრივ თვალსაზრისით. სხვაგანაც ასეთივე სურათებია.

ამიტომ საჭიროა ყოველივე ეს გათვალისწინებულ იქმნას ზე ჩვენი მუშურ-გლეხურ მთავრობის მთელი მოქმედების ცენტრი კულტურის დარგში-სახელოვნო პოლიტიკის საკითხი საბოლოოვით გადაჭრილ იქმნას. ამ მხრივ დაკვრითი წესით უნდა ამუშავდეს ახალგაზრდობა ა. კ. კ. (სამხადისი უკვე დაწყებულია) ახალგაზრდობას ესაჭიროება ყოველმრივი დახმარება თეორიულ და პრაქტიკულ შესაძლებლობის სფეროში. ამით დავასრულებ. მხოლოდ საჭიროა გათვალისწინება კერძოთ მხატვრულ-მწერლობაში, როგორია სიპტომები და როგორი უნდა იყოს.

მხატვრული ნაწარმოები უნდა იყოს მოცემული საგნის სინამდვილეებთან ერთათ ფანტასტიურობაც, რაც მხატვრულ ნაწარმოებს მეტს ღირებულებას მიანიჭებს. საგანი უნდა იყოს შეცნობილი ისე როგორც ეს სინამდვილეში არსებობს და მასთან ერთათ მეტი მხატვრული შესაძლებლობის პერსპექტივა-ეს უნდა გაითვალისწინოს ახალგაზრდა მწერალმა. ეს რომ დაძლეული იქნას საჭიროა, როგორც იტყვიან-არა ფუქსავატობა, არამედ კომუნისტური სინაღდე.

უფრო მეტი კიდევ, რაც შეიძლება მეტი და მეტი გაშლილობა და გამართვა საგანთან მისვლის დროს. ასე ამ რიგათ საჭიროა გათვალისწინებული იქმნას ახალგაზრდობის როლი ხელოვნების საკითხში.

გეორგ მდივანი.

ნაწყვეტი კომედიან „ინსა“

ს. როდოვი.

ჩვენ გვიყვარს სხვა და სულ სხვა მაგვარად,
 არ ფანებივრებთ აღერსის თრთოლოვით.
 ანთერულ ცეცხლით, — მოვარდნილს ქარად —
 ესწვავთ, ვათამამებთ: ამხანაგს ბრძოლით
 ვერ ნახავთ იმას ცახცახით, შიშით,
 და ვერც ლოცვებით წმინდა ხატებთან.
 გადაკარგულა სისხლიან ომში,
 ქუჩის ხმაურში დაეხეტება.

თარ. კ. ლ.

თანამედროვე რევოლუციონური ახალგაზრდობა და პოეზია.

პოეზია—ეს აღამიანის სულიერ სამყაროს თავისებური გამოხატულებაა. მრავალ-გვარ ნასკვებათ არის აქ გადახლართული გრძნობის, ნების, სურვილების და აზროვნების შედეგებული ძარღვები. პოეზია, სხვა და სხვა გვარ ფარგლებით, განსხვავებული სახის იყო, განსაზღვრულ ეპოქათა დენაში. მრავალ-ნაირ ნაკადებათ მდინარებს ის, ისტორიულ სახეულობაში, ჩვენებათა ქარავანის გადატეხილ მარშის სხვა და სხვაობით; ამის და მიხედვით განსხვავებული იყო მისი დამოკიდებულება არამც თუ თანამედროვეთა რომელიმე ნაწილთან, არამედ თითქმის მთელთანაც. პირველათ: ლაღი, ნედლი, ჯანსაღი, უშუალოდ ამოვარდნილი ხალხის გულიდან და იქვე დაღვენთილი, დახვეწილი პიროვნულ სიმძიმის ბალასტისაგან, საზღვრების თავისუფალ რკალებით, აღმოცენებული შედეგებული კოლექტივის ურთი-ერთობაში, შემტყიცების ფაქტორი, გაშლილი, მოედანზე, ბუნებრივ სისაღით გადმოღვრილი ბუნებისავე წილში, სადაც კვარცხბლექები იყო ტრიბუნა და ასე ამრიგად მეტად და მართლ

მომჯადოები სიმარტივით და ფენომენალურათ ამართულ შიშველ საო-
 ცრებით, პოეზია ატარებდა უჩვევ გაშლილობას, შეუბორკველი საზღვ-
 რებით, კანონებით, გადმოწურული საერთო სუნთქვაში.

შემდეგ კი მოხდა თანდათან ცვლილება, დოგმატებში ჩიკცეტა აღამია-
 ნის გაქანება, მოხუთული საკანი დაიფანტა უჯრედებათ. პოეზია აიწურა
 კერძო სახეობათ, დავიდა საზღვრების ფარგლებამდე, გაჩნდა სართულები,
 სპეციალობა შეიქმნა საჭირო, ხელოსნობა ხელოვანობაში ვადალაგებული
 და პირიქით გაშლის ასპარეზი მოემწყვედა ოთხ-კედელში, ოთახის საზღვ-
 რებში გადავიდა მოედანთა სივრცის უსაზღვროება. მატარებელნი, შემ-
 ქმნელნი და მომხმარებელნი, შესაფერის შეთანაბრებით, მასის მაგიერ
 გადაიქცა ნაწილი საზოგადოებისა, ზედა-ფენები. ყველაფერი იქმნებოდა
 განსაკუთრებული სახით, განსაკუთრებულ ხალხისათვის. განყენებულო-
 ბის კალაპოტით, პოეზია ფესვებ გამოცლილი, ჰიპრიდულ ძარღვებით
 დასერილ, გადაიღუნა და დადგა სრულ გადატეხვის საშიშროების წინ.
 საუკუნეთა მსვლელობაში ხდებოდა აელვება, პოეზიის ვრცეულობა
 ფართოვდებოდა, იტენებოდა სიჯანსაღით, მასიურ ნებით და აჯანყების
 სიმკაცრით, გარდაქმნილი, იქედებოდა აღშფოთების მკრეღ იარაღად.
 საერთოდ ვაფართოვდა სახეობითი მიხვევები.

შემდეგ ისევ ვიწრო ბილიკებით დასერილი გზები, დაიწყო ოდნავი
 ცვლილებებით, რიგი დაბრუნებათა. მოტრიალება არამც თუ „მთელზე
 მეტი“ არამედ ნაწილობრივიც არ ახსოვს პოეზიას. (ეს მხოლოდ დღე-
 ვანდელი დღის ნიშანია და მხოლოდ დღეს სდგას პოეზიის ღერძი მო-
 ტრიალების „საშიშროების“ წინ).

მრავალი იყო ხაზები პოეზიის სხვადასხვა ეპოქაში, სხვადასხვა გადახვე-
 ვით. მაგრამ მათი მომწყვედევა შეიძლება რამოდენიმე, საერთო რკალში.
 გასულ საუკუნის ბოლოს, მიმდინარეს დასაწყისში, (ჩვენში შეთანაბრე-
 ბით დაგვიანებით) პოეზია დაიწურა გონება გადატრიალებულ ლოცვის
 თრთოვანად. ჯანსაღი გზება დაიდრესა ავად-მყოფური ბალდამით.
 ის გადაიქცა ანდივიდუალისტურ განკერძობებულ უფესკრულად, რომელ-
 შიდაც განმარტოებელი პიროვნება, აბამდა დაბლანდულ ქსელს, თავის
 ირვვლივ და ამაოდ ეძიებდა საკუთარ თავს. პოეზია იქცა დაბრუშულ
 აზროვნების ბოდვად, მოგუდული მისტიურ ნისლის ტალღებში, დახა-
 ზულ ნიშნათ დაგეშილი ავადმყოფ ტანში. ის გადაიქცა კულტურულ
 აღამიანის შელოცვათ, და შეხუთული თვით-მიზნობით იკუნტებოდა სა-
 კუთარ ფარგალში.

ისტორიის მანძილზე არის სხვა დამახასიათებელი ხაზები, მაგრამ მათი
 განხილვა შესაძლებელია კერძო მისვლის დროს. ყოველ ეპოქაში, პოე-
 ზიის რაობსი და მიხედვით სხვადასხვა გვარი იყო დამოკიდებულება მისდამი
 საზოგადოების ფენებისა. პირველათ მასსა, მთლიანი შედუღებით იყო
 მონაწილე, შემქმნელი, მოსაზროდვე და მოსაზროებელი. შემდეგ გადა-

ვიდა უმფრო ვიწრო ფარგალში. წინასწარი მიზნით, განსაზღვრულ მოხმარებით, იქმნებოდა დაკვეთილი, გადაქცეული საყიდელ ტიკინად. იყო მცირე მნიშვნელობის თავისუფალი და გაფართოებული გადახრვები, სადაც მიმართებით არცე გაფართოებული იყო. ბოლოს პოეზია გადაიღუნა თვით მიზნურ და რჩეულ უჯრედებათ. პოეტი ქმნიდა თავისთვის, სულ დიდი ეს იყო მხოლოდ რჩეულათთვის, რომელთა რიცხვი უღრიდა პოეტთა რიცხვს. მაშასადამე, თანადროულობის დამოკიდებულება იქნებოდა გადატრიალებული და გასაგებია თუ მოხდებოდა პოეზიისთან, დაცილება.

II

ამ ჟამად ვიღებთ არსებულ მდგომარეობას საქართველოში და გვინდა გამოვარკვიოთ, პოეზიის დამოკიდებულება თანამედროვეთა ერთ განსაკუთრებული ფენის სახელდ. რევოლიუციონური ახალგაზღობასთან. ყოველივე წინასწარ თქმული კი, საქირო იყო იმის დასამტკიცებლათ, რომ პოეზია ზოგიერთ შემთხვევებში ვერ სწვდებოდა თანადროულობის მიუღწეაარსს, ვერ ფლობდა პროგრესიულ გაქანებას აგრეთვე იმისათვის, რომ სხვადასხვა გვარი იყო დამოკიდებულება პოეზიისა საზოგადოების სხვადასხვა ფენებთან. ასეთია ისტორიული მაგალითები. ამავე აზრს ამტკიცებს ქვემოთ განსახილავი დამოკიდებულებაც, თანამედროვე ახალგაზღობისა პოეზიისთან.

ყველაზე მეტი შეთვისებით იტევს პოეზიის ვრცეულობა, სიახლეს, წინსვლას, ჯანსაღ, იმედიან გზნებას. ნგრევის ხმაური მასში პოულობს გამაღიზიანებელ გამოძახილს და ხანდახან წინასწარ ათვისებასაც, ყველა ამ მიზეზით და სხვა მრავალით, პოეზია ახლოს სდგას ახალგაზღობასთან. ხანა რომელიც თავის-თავად პოეტურია. აღებულ საკითხის განხილვის დროს, დავინახავთ წინააღმდეგ მოვლენას, რომლის მიზეზი უნდა ვეძიოთ თვით პოეზიის რაობაში.

თანამედროვე რევოლიუციონურ ახალგაზღობის პოეტური ვაგნება ძალზე დაილუნგებულია, შეიძლება ითქვას არის სრული ატროფია ასეთის. ჩიწყვეტილია ნათესაობრივი ძარღვი პოეზიისთან. ამართულია რკალი სრული გულ-გრილობის და ვერ ვაგების. არ არის გამოუმუშავებული საფუძვლიანი საზომი, არის სრული დაცილება. მაგრამ, როგორც ზევით აღვნიშნეთ ამ მოვლენას უსათუოდ აქვს, თავის გამართლება და ლოდიკური ახსნა. ამის მიზეზი უნდა ვეძიოთ, თვით თანამედროვე პოეზიის რაობაში. განვიხილოთ თანდათანობით უკანასკნელ ათეულ წლის, პოეზიის შემადგენელი ელემენტები.

ბრძოლის ნდომით გაქდნთილ რევოლიუციონურ ახალგაზღობისათვის უტხობა „ვარდ-ბულბულიანის“ პოეზია, შეუქსამამებელია პასიური ყოფნა ბუნების არტახებში და ვახაფხული მხოლოდ ბუჩქის ძირას ვაშლილი იისთვის. ახალგაზღობა არ იღებს ბუნებას, როგორც ჰერეტის ობიექტს,

განყენებულ ალტაცების საფანს, არამედ ის არის მისთვის, გამოსაყენებელი საშუალება, დასამორჩილებელი ობიექტი. ის თვითონ ბუნებრივად, შედლებულია მასში, აითვისებს მას, როგორც განცდის ელემენტს, და მოკლებული განსაკუთრებულ გრძნობიერობას შეისრუტნის გარემოს სინედლეს, მასში დაღვრილ გნერგის განფენილობას. საუკუნის მდინარებას დაცილებული, პრიმიტიული ფარგლებით, ბუნების ქვრეტით ალტაცებული მგონის მინახებული დუღუნი, რჩება გამოუხმაურებელ მოკუნტულ სახეობის ცარიელ სივრცეთ, განცდათა და ათვისების სიღარიბის ნიმუშათ. ამით არ უარყყოფთ, მას, რომ პოეზიის ვრცეულობის ელემენტებში არ უნდა ექნეს ან და არ ექნება ადგილი ბუნების განათებას, ადამიანის დამოკიდებულებას მასთან, მაგრამ ეს იქნება სულ—სხვა-გვარი, ვიდრე აქნობამდე. უმთავრესია, შეგნება: ბუნებაში ფართ ჩვენ, შედლებული მასში და ის არ არსებობს ჩვენს გარეშე, როგორც განყენებული რამ, რომლითაც ალტაცებაში მოსულნი, ლოცვის მავგარ საცოდავ მიმართვებით უნდა გამოვსახოთ გრძნობა, მისით გამოწვეული. ეს ატარებს სიყალბის იერს, წინააღმდეგი შემთხვევა კი შესაბრალისია. თანამედროვე ხანაში ყველაფერი ეს, ზედმეტი და არა-ბუნებრივია. ავილოთ პატრიოტული ლირიკა, რომელიც განსაკუთრებული მიზნების გამო, ასე მძლავრი იყო ჩვენში, გასულ საუკუნეში და რომელსაც დღევანდელ დღემდი საკმაოდ დიდი ადგილი უკავია ჩვენს პოეზიაში. დაქანგებულ ხმებს გამოსცემს, ჰანგი, აქლერებული ყოველ დროს და ყოველ მომენტში „სამშობლო საყვარელო“-ს მოტივზე. პატრიოტული ფეტიშიზმი, გაუგებარია და უაზრობაა, ახალგაზღობისათვის და მთელ იმ კლასისათვის, რომელიც იბრძვის დედამიწის სახის, მსოფლიო რადიუსით გარდაქმნისათვის.

ავილოთ პატრიოტულ ლირიკის, (რომლითაც დამძიმებულია ქართული პოეზია), უახლოეს ნიმუშებიდან ერთი თქმა:

„თფილისი ისევ გაირაკლდება და ნაგუბარში ჩადგება წყალი“.

(1924 წ. გაზ. პოეზიის დღე. ი. გრიშაშვილი¹⁾)

ამაზე მეტი უაზრობა, და შესატრადებელი არქივის სიმკვვე არ არსებობს, ახალგაზღობისათვის, (მთლიანად პროლეტარიატისათვის) რომელიც თავ-განწირულ გახელებით იბრძვის, დამყაყებულ ქაობის ამოშრობისათვის, მთელი თავის ნების—გამძლეობით უდგება წინ, უკან მოდენილ რეაქციონურ დინებას, რომელიც ლამობს „ნაგუბარში ჩადგომას“. აშკარა არის, რომ საუკუნით ჩამორჩენილ პოეზიას, არავითარი კავშირი არ ექნება, იმ ფენებთან, რომელთაც აწვალებს ფიქრი არა გასვენებულ ხანის აღდგენაზე, არა „თბილისის გაირაკლებაზე“ არამედ თანადროულობის წინააღმდეგ აჯანყებული, გარდუალ ნდომის სიმტკიცით, იბრძვიან დე-

¹⁾ გარდა ამ მცირე გამოწაკლისისა, მაგალითების მოყვანას ამ წერილში ვერადები, ვკმაყოფილდები ზოგადი მოხაზვით.

დამიწის მომავალ სახისთვის; კერძოდ: არამც თუ თბილისი ირაკლის ხანის, არც თანამედროვე, არამედ თბილისი მომავალი, საქართველო მომავალი, გარდაქმნილი და შექმნილი შრომის ნების-ყოფის რევოლუციონურ შენებით.

შეიძლება ყოველივე ამიდან, იყოს გამონაკლისები, მაგრამ უმეტესად მორცხვობს სული ამ ნაივობით.

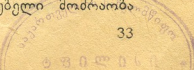
ქალის სახე პოეზიაში, სიყვარული, რომელიც სავსებით ფარგლავს ზოგიერთ პოეტთა შემოქმოდებას, არის არა ბუნებრივი განათებით. ერთის მხრით ეს თემა იმ ხანაში, როდესაც ნგრევის ხმაური აყრუებს სამყაროს, ამტკიცებს დაცილებას, პრიმიტიულობას; მეორეს მხრით ნიშანია ავად-მყოფური ვნებიანობის. აღსანიშნავია: ეროტო-მანიას არავითარი კავშირი არა აქვს ჯანსაღ ეროტიკასთან. პესიმისტური ნაკადი, რომელიც საკმაოდ მძლავრ ჩქერად არის შექრილი პოეზიაში, არის ნიადაგ-გამოცლილთა გოდება, შედეგი საკუთარ ბუნების სიცალჩერის ცხოვრების მდინარებიდან გარიყვის; ტირილი, როგორც ასეთი სულ ერთია—მიზეზით თუ უმიზეზოთ დაცილებულია და უაზრობაა, ოპტიმისტურ სისალით, და უდავო გამარჯვების რწმენით ანთებულ ახალგაზდობისათვის.

თუ ავიღებთ მოდერნიულობას პოეზიაში, სიმბოლიზმის სახით მოვლინებულს, შევხდებით კიდევ მეტ უცხოობას და პოლიუსების უკიდურეს დაპირდაპირებას. მისტიური მარულა, ორეულები, ლანდები, აზრდილები, პასიური კრუნჩხვა, დაცხრილული ნიღაბი, დეკადენტურ უფსკრულის გამოფიტულობა, მახინჯ გრძნობიერობით სიმახინჯის ძიება, და სხვა მრავალ, ბებერ ევროპიდან მოდენილ ჭუჭყიან ნალექით დამძიმებული სიმბოლისტური პოეზია, (რომლის მოდერნიულობა, საკმაოდ დაცილებულ ისტორიულ არქივს თუ გააოცებს).

არ იქნებოდა მისაღები და არც გამოიკვებებოდა მატერიალისტური სისალით, ბრძოლის ნდომით და აქტიურობით გაყდენთილი ახალგაზდობა. ბუნებრივია, რომ ეს ახალგაზდობა, დასცილდა, ყველა ზემოდ ჩამოთვლილ ხაზების მატარებელ პოეზიას.

III

საზოგადოებრივ წყობილების ტრადიციული სახე აძლევს ასეთ შინაარსს, საერთოდ ხელოვნებას და ამ შემთხვევაში კერძოდ პოეზიას. ცხოვრებაში მომხდარი გადატება, არ გულისხმობს იმას რომ ხელოვნებაშიდაც თანაბრად მოხდება ამგვარივე მოვლენა. წარსულის სახე აქ უმფრო მეტხანს ახერხებს სიცოცხლეს. მაგრამ მიუხედავად ამისა, ამ მოვლენის მეტად გახანგრძლივება შეუძლებელი და ანორმალურია. რევოლუცია ამსხვრევს ყინულოვან მონუმენტალობას, გარდამქნელ აფეთქებით იჭრება ყველგან და თან ატარებს საკუთარ რევოლუციის პოეზიას. ბარიკადები იცნობს ცეცხლოვან ჟინით ანთებულ პოეტებს. პოეზია განსაკუთრებული სიძლიერით სახავს ნგრევის ხმაურს. ქარხანაში შეუჩერებელი მოძრაობა

მანქანებისა, პოეზიაში იღვრება განსაკუთრებულ რიტმად და ეს შრომის მუსიკა, ამოხეთქილი მუშის მკერდიდან, რომლის სიმები, დაძარღვეულ კუნთთა რიგია, გამაკალებელ ჰანგებათ ეფინება მშრომელთა სმენას. ძველი პოეზია დამკვიწარ გამოფიტულ ძარღვებით უთმობს ადგილს ახალი ქვეყნის პოეზიას. პროლეტარიატი მოსული მსოფლიოს ახალი ათვისებით, თავის ყოფნის მთელ მანძილზე რევოლიუციის მატარებელი, ქმნის საკუთარ რევოლიუციონურ პოეზიას.

ახალგაზდობა და ყველა ახალი ქვეყნის შენებაში ჩამბული უნდა გამოიკვებოს ამ პოეზიით.

საქართველოში პროლეტარული პოეზია შედარებით სუსტია, მაგრამ არც იმდენათ რომ მის არსებობს ანგარიში არ გაუწიოთ. წარსულის მქონე, აწმყოში საგრძნობი ძალებით ის ახალგაზდურ ენერჯიის შემომატებით მალე გაიშლება სრული სიძლიერით. ახალგაზდობის ცლა უნდა იყოს მიმართული აქეთვე. გულ-გრილობა დარჩება აუხსნელი და დამტკიცებს რევოლიუციონურობის ცალ-მხრივობას

ძველს დაცილებული, ახალგაზდობა არ უნდა უფრთხოდეს რევოლიუციას პოეზიაში.

ხელოვნების ძარღვები უნდა გამოვიყენოთ ცხოვრების მდინარებისთვის. პოეტური თქმა მატარებელია დიდი აგიტატორულ მნიშვნელობის, ამიტომ უნდა დავიფლოდ წინედ მოკუნტული პოეზიის მერანი. საჭიროა მეტი თანავგრძნობა და აზრხანობა.

პოეზია აიპართება მილიონების ნების-ყოფის გამომკედ ტრიბუნაზე. ახალ მსოფლიოს შენებით, ელექტროვდება ჩვენი ნების-ყრფა, საჭიროა ჩქერის გამართვა და გადადება.

მ. ბ.

გამარჯვებისკენ.

პ. კავასიელი.¹⁾

დადგა მზიანი დღე სანატრელი;
 ოქტომბრის ცეცხლმა დასძლია ბნელეთს.
 ჩვენ ეს ქვეყანა მოვატრიაღეთ
 და დავერით ბრძოლით, ცეცხლს არ ვანელებთ
 უკვე არსებობს წელი მრავალი
 დღესასწაული სისხლიან ბრძოლის,
 ძველ სამყაროზე ომით მავალებს
 ვერ შეგვაჩერებს შიში და ძრძოლვა.
 მაშ აფრიალდი წითელო დროშავ,
 ხუთქიმა ვარსკვლის სადაც სწვდეს თვალი:
 თავისუფლების ღიმილი მოსჩანს,
 ის არის მხოლოთ შრომის მფარველი.

თარგ. კ. ლორთქიფანიძის.

1) ქუთაისში მცხოვრები მუშა მწერალი.

გიგლიოზრაფია.

სრულ ლიტერატურულ მიმოხილვას, საქართველოს ფარგლებში, რომელიც ამ ჟამად სასურველი იყო, არ შეუდგებია; ამის მაგიერ განვიხილავ უახლოეს პერიოდულ გამოცემებს, რომელნიც შეიძლება მივიღოთ, ლიტერატურულ არსის მდინარებათ.

თუ გადავთვალთ იმ არსებობის მთელ მანძილზე გაერთიანებულ, მწერალთა კავშირის ყოველ-კვირეული ორგანო „ქართული სიტყვა“, უნდა განვაცხადოთ რომ ეს ვახვთი სტოვებს, დამკვიდრებისა და მოხუთუბის შთაბეჭდილებას, უფერულ იერით ის კონსერვატორიულია თუმცა აწყყო, — რევოლიუციონურ ხანას, როგორც ეს მიღებულია და საერთოდ ასეთ შემთხვევებში ხდება, — აძლევს განსაზღვრულ ხარკს, აქა-იქ ვაბნეულ სიტყვიერ ქარაგმების სახით. პოეზია მასში, ნიადაგ გამოცლილი და ჩამორჩენილობის ნიშნის მატარებელი — უსიცოცხლოა.

ავიღოთ „პოეზიის დღე“ როგორც კომპლექსური გამოხატულება „ქართული სიტყვის“ ირგვლივ შემოკრებილ პოეტებისა.

წერილებში არაფერია მოცემული საყურადღებო. პროზა: იროდიონ სონღული — ხსენებულ ავტორს აქვს უნარი ბელეტრისტულ ქმედების, მიუხედავად ამისა სწერს ცოტას. ელ-მორო-ს შემოიღობის დღიურიდან — მოხდენილი და სხვათაშორის კვიანური გადმოცემა მიმდინარე ყოფის ნაკვეთების. პოეზიის განყოფილებაში მოცემულია სახე, ამ კავშირის დიდი ნაწილისა („ციფერი ყანწები“ არ მონაწილეობენ) რომელიც ააშკარავებს მათ პოეტურ ძარღვების რაობას. ი. გრიშაშვილი — იძლევა წაკითხვის საშუალებას, რადგან ამ შემთხვევაში მოსცილებია, „მისთვის გაჩენილ თემას (თუ ისაა გაჩენილი იმ თემისთვის?) მიუხედავად ამისა ამ ლექსის უკანასკნელ ტაქტშიდაც მტკიცდება რომ მგოსანი არ არის ამ საუკუნის მკვიდრი.

ს. აბაშელი, — „წყნარი, გვიანი“ საშიშ ქალაქის ხმაურით დამფრთხალი, იცქირება სოფლისაკენ. რევერანსი ნაღძობი. დუტუ მეგრელი — ხარიტონ ვარდოშვილი — კარგია სანამ მოგონებება. შემდეგ საკუთარი უნიადაგობის გამოაშკარავება:

„ვუცქერი დაბლა დახრილს
მაღალ სიცოცხლის მიზნებს“
ან „დღეს ნისლებია მცველი
ჩემი ოცნების ხმობის“

ს. თაყაძე. ვ. რუხაძე. — ძველ წამოსასხამის პოეტთა საცეცხურის ჩვეულებრივი ბოლი.

ტერენტი გრანელი. ტირის და ტირის. საწყალი ტერენტი და სხვა დასევდიანებულ ახალგაზდა ბებერთა ჯარი.

ი. მჭედელიშვილი. სახსებით ვეთანხმებით მასში, რომ მისი ლექსები უზნოა. ს. შაშნიაშვილი. ი. გეგეჭკორი.

ქალთა რიგში, ალაგ-ალაგ არის სიგულწრფელე ხშირად მოხვეული სიმძიმე. განსაზღვრულ მომენტში განცდის გაბედულ გადმოცემით გამოირჩევა თამარ გეგოლია.

საერთოდ—მოლიანი შთაბეჭდილებით, მტკიცდება აზრი, რომ ეს ხალხი ახალ ცხოვრებას ვერასფერს მისცემს.

კავკასიონი № 1—2.

ორგან. სრ. საქ. მწერალთა კავშირისა.

გამოცემა მწერალთა კავშირის საბჭოსი.

ჟურნალი დიდი ტანისა; ალბათ—მწერალთა კავშირის სრული სახის მოკემისათვის. შეიძლება ეს მიხწეულია. ჟურნალი იხსნება წინასიტყვაობით სადაც არის მითითება, აღწუსება და ბეგრის რამის გულის-ხმობა. შემდეგ გრ. რობაქიძის „ულიანოვ ლენინ“—თავისებურ გაშუქებით და დაპირდაპირებით. ქართულ ლიტერატურის განყოფილება.

კ. მყაშვილი — ფარდა ფართოა... განფენილობა ვიწრო. მიაგავს სიტყვების ფარიკაობას სისხლ-ნაკლულ პწკრებში გამართულს.

ი. გრიშაშვილი. მორცხვად ილულება თბილისის პატრიოტიკა. აქ გამოკრთის გადამწვარი ხაზების ფერფლი. მისტიკა-პატრიოტიკა—შეკვრებულია მიწაც და ბოლოს სევდა აგრილებს მგოსნის „პოეტურად“ არეულ თავს. ს. შაშნიაშვილი. დალი. რბილი ზღაპარი. ზღაპრის აუდიტორია კიდევ ხომ დიდია. სიტყვები ბევრი.

შალვა დადიანი—უბედური რუსი. ამ რომანის ქარგას სხვა-გვარ დამუშავებას ვერ მოვთხოვთ.

დ. კლდიაშვილი. გლეხის აზროვნების ნაკვთები.

ლეო ქიაჩელი. ზღაპარი პროზით. თემა მარადიული. სიყვარული.

ს. აბაშელი. „უძილო დამე“—დახუთულ ნიდაბით იღუნება ინტელიგენტური დათენთილობა. ფიქრების ქარავანი. უიმედობით გაწვალებული. კითხულობს ძველ წიგნს და თვითონ ააშკარავებს რომ ის სავსებით ამ ძველშია. მას შეუტყვნია ახალი დრო, როდესაც „მძიმე ფოლადის მოვარდა მდევე“ მაგრამ „ეს დრო ჩვენს ღონეს აღემატება“ დრო „ცეცხლის ქარიშხლით ჩამონახვეტი“ დათენთილი პოეტი, აბა როგორ გაუძღვებს დროს საშინელებას, რომელიც მოითხოვს მოქმედებას და რეალურ წვას. სკობს ისევ:

„და ვფურცლავ ძველ წიგნს მეტრ ხალისით“ ის ამით (და მასთან გრძელი ქარავანი მისებრ რბილათ აშენებულთა) გადავა წარსულში და პოეტურ სინაზეში დაღვენთილი ფიქრთა ტალღებში დაიხრჩობს თავს. რა საჭიროა განცდა დღევანდელი დღის, მასში შედღელება, ეს ხომ წარმავალია, სულ ერთია „გაივლის ხანი და დღევანდელი დაიმსხვრევიან ცეცხლის რაშები“ დასკვნა, — რომელშიდაც ეძიებს პოეტი გამართლებას.

კ. ქიქინაძე.— გამძლეა და მასასადამე კარგი. წაკითხვის დროს გრძნობთ რიონის მოდენის სიმძაფრეს.

ს. ცირკეიძე — პირიმზე — ფერ-მკრთალია.

გრ. რობაქიძე. — კენტავრები. ამ შემთხვევაში ერთი მხარე; პუკარი მგარი, დათანწყობება გამოკვეთილი.

ვალ. გაფრინეშვილი — „ოთახი — ბაღდახინი“ თემა მუდმივი.

ვ. გ. დაძირულია მისტიურ ვრცელულობის უფსკრულში. ეს არის მისთვის გარდული, მაგიური წრე; რითაც ის განყენებულია ცხოვრების მდინარე-ბიდან. რაც ნიშნავს საკუთარ ქმედების არა-რაობამდე დაყვანას.

ნ. ლორთქიფანიძე. „ხელოვნების ყავახანა“ ავტორი მძლავრი და საკუთარ სახის მქონე ბელეტრისტიკა საქართველოში. მაგრამ თანადროულობაში პროზაულ განსახების პრობლემა სხვა-გვარად ისმება და ახალ ვითარების მიუცილებელი ნაკადები თხოულობს შესაფერის გზებით და თემებით ამეტყველებას. გაუსწორდება და აითვისებს თუ არა ნ. ლორთ. თანადროულობის ქმედით გაქანებას?

შალვა კარმელი — „მკვლევლობა სონეტში“

შემდეგ მიდის კრიტიკული ეტიუდი ვ. კოტეტიშვილისა ა. ყაზბეგზე. ახალი და ღრმა შემოხაზვა ყაზბეგის პიროვნებისა არ არის.

უცხოეთის ლიტერატურის განყოფილება.

თარგმნილ ლიტერატურის გაშუქება შეიძლება ორგვარათ; სათარგმნო მასალის რომელიმე ტენდენციის კარნახით ამორჩევას და მეორეს მხრით; ყოველგვარი თარგმნის როგორც უცხოელთა შემოქმედების გასაცნობი მასალა. ამ უკანასკნელ მიდგომით ეს განყოფილება სათანადო სიმაღლეზე სდგას. მნიშვნელოვანი ღირებულებისაა, აგრეთვე აღმოსავლეთის ლიტ. გაცნობა. ხელოვნების განყოფილებაში საყურადღებოა მარჯანიშვილის წერილი თეატრზე. ჩვენი თეატრის მდგომარეობამ გამოიწვია ახრთა მრავალ-გვარობა, რომელიც წარმოადგენს ერთგვარ აუცილებლობას; მაგრამ რამდენ-ნაირიც არ უნდა იქნეს მსჯელობა, მიმდინარე ცხოვრების რკინული ლოდიკა გამოსქედს თეატრისათვის შესაფერ გზას.

(ჩვენი ხაზი თეატრში — ფურცელი № 2). ფილოსოფიურ მეცნიერულ გამოკვლევებში, მნიშვნელოვანია პ. ინგოროყვას გამოკვლევა ჩახრუხანისძე-ზე. კავკასიონი — № 3 — 4.

ამ უკანასკნელ ნომრებში, ახალ თანამშრომელთა რიცხვი ცოტაა, ამ მხრივ ჟურნალი ერთგვარი ყალიბის კალაპოტშია მომწყვდეული.

ს. აბაშელი. „ქარი სარკეში“ ავტორისათვის უწვეულო გაქანება ამ ლექსში. მომავლის გაბედული აღნაგობა, პოეტურ თვალთახედვაში. სარკის უკანასკნელი მოტრიალება რომ მოგხსნათ, ლექსი უმთავრეს ხაზებში გამძლე და მონოლიტიურია.

პ. იაშვილი. — უმდერს ქალაქს, რადგან „დიდი სატახტო ხარ პოეტების“ ავტორი უცხო წრისაა, — ჩვენს მხერას ქალაქში პირველათ მოიტაცებდა „მკერდ მოქანგულ“ კუნთ მაგარ მუშათა რიგი და ამ რევოლიუციის ბუდეში ლექსები კი არ უნდა დაეწყოს არამედ როგორც მაშხალამ,

აფეთქების მაგვარობით, უნდა დასეროს ჩამოწოლილი ნისლი.

გრ. რობაქიძე — „ლონდა“ — მთლიანად არც იმდენია და ისეთი ხაზგასმითაა როგორც ფიქრობდენ და ხმაურობდენ. მთავარი ღირსება: ზოგიერთ ნაკვეთების მკვეთრ სიმაგრეში.

კ. გამსახურდია — „ქრისტე პარიზში 1999 წელს“ ამ ლექსში ავტორის მარცხი დამახასიათებელია არა მარტო მისი, არამედ ყველა მათი, ვინც მისტიურ ათვისებით ქვერეტენ რევოლიუციას. გარდამტეხ ტენილში ირეჯგვება ღმერთი, ლანდები და ის პოეტებიც რომელთაც არ ასვენებთ მისტიურობის საიდუმლო ცხადება. „ახალი მოდგმა“ ისე არ იაზროვნებს, ახალი მოდგმა აღარ ილოცებს და არც იქნება „ადამის ტომის“ არამედ რევოლიუციის ტიტანიურ ღუმელიდან ამოხეთქილი, „ნგრევის სურათებიდან“ გადმოდნობილი, იქნება რკინული, ელექტრიული და მაგიურ სინდლით, მაწაზე მიმაგრებული.

აღ. ქუთათელი — „ჩაღვადარები“ — ნედლია და დამახასიათებელ სურათის ხაზი შესაფერისათაა მოცემული.

ა. ქუმაძე — ვერც აერი მისცემს ახალ სახეს სიყვარულს.

ვ. გაფრინდაშვილი. იგივე.

ი. გრიშაშვილი.

რ. გვეტაძე — დატეხილ განცდებით, და არეულ თავით შორიდან „ქყეტა“ ბარიკადებისკენ არაფრის მომცემია და რევოლიუცია არც, „სულამიაია“ და არც ჩოჩრების ნაფეხური, რომ მოხერხდეს მასთან არსიყობა.

ე. დარჩანი. „პარიზისაკენ“ — სინანული.

მ. აღამიშვილი — მოთხრობა კარგი ხაზებითაა მოცემული.

ს. თავაძე — რიყრაყები — სწორი გაშლა მეორე ხაზში იტენება ატავისტურ გაწვალებით.

მარიჯანი. ვ. რუხაძე. ს. ფაშალიშვილი. ს. შანინაშვილია, ხაზები ძველი. ბოლოს და ბოლოს არაფერი არ ირხვეა და არაფერს არ მეტყველებს, სისხლის დაკუმშვით არც ერთი ლექსი.

დანარჩენი განყოფილებები აცებულა პირველ ნომრების მზავსათ, და ხასიათდება ვიწრო-რკალეობით.

ვ. გაფრინდაშვილის შენიშვნები ღირიკაზე, დამახასიათებელ ხაზებს იძლევა. სხვა გვარ ხაზებით ისახება ღირიკის ბედი ღდეს და ავტორი რამოდენათმე მართალია როდესაც ამბობს რომ „დღევანდელი ღდე ანტრაქტია“ ღირიკა სდვას უფსკრულის პირას, და ყოველ შემთხვევაში მას ვერ იხსნის ახალ ლაფორგის მსოფლიოს თვალ-დახუჭული წარმოდგენა. გაურკვეველ ხმაურობის შეცნაურება, რომელიც მოდის არა კულისებიდან, არამედ ცხოვრების სიღრმიდან, არის პოეტის და ყველა მათი ვინც ცხოვრებაში უშუალოდ ჩამბულია, ქმედითი ძალის გამზომელი. ღდეს სხვა გვარად მიიმართება ღირიკის და საერთოდ პოეზიის გზები. „ცისფერი ყანწელების“ ღირიკა, როგორც პირვანდელი ისე ეფემერიული, უნიადაგო დაბრუნება მიწასთან, არის მხოლოდ წარსულის ფაქტები.

ეხლა საერთოდ: ჟურნალის მთლიანი ღირებულება არ არის იმ სიმძიმის რომელიც აქვს მის წონითი ტანს. ის საგნებით მოკლებულია, კომუნისტურ აღნაგობით მოვარდნილ რევოლუციის სუნთქვას, ახალ საფუძველზე განახლებულ ცხოვრების ტალღაა ჩქერიულ ნაკადს. ყველა მხარე მასში, დაცილებულია მიმდინარე ცხოვრების ცოცხალ კითხვებისაგან. კონსერვატიზმის, არქაიკის სიმყვევე, გამოკრთის მის ფურცლებიდან. თავის პოეზიის დემოკრატიულ ნატყებებით, მისტიურ დათენთილობით, ინტელიგენტურ მძიმე სინაზით, გამოკვევებით საკითხებით ის თავისივე ფურცლებში გადაკეტილი ობობას ქსელით შემოვარსულ, მივიწყებულ კუთხეს მიაგავს. ეს ჟურნალი არამც თუ ვერ გვაკმაყოფილებს, არამედ ჩვენთვის არის უცხო, დაცილებული, მოპირდაპირე მიჯნიდან გამართული ხახისიანი გზა. თანამედროვე დღის შენება, მოცლვარე მზე ახალი ცხოვრებისა, მოითხოვს სულ-სხვა გვარ ქმედებას.

მ. მ.

რაჟდენ გვეტაძე.

რაჟდენ გვეტაძე. ვირების მესია.

(ლექსების პირველი ტ-ში).

თბილისი. 1924 წელი. ფასი 1 მან.

რაჟდენ გვეტაძე უკვე რამოდენიმე წიგნის ავტორია. მისი ასეთი სიუხვე გვაიძულებს მის სწორ შეფასებას.

ყველაზედ უფრო მკითხველს სცემს თვალში მარტოობის გრძნობით გამოწვეული სევდა. საშინელი ცივი უმიდლობა დაღვრილი მის სტრაქიონებში. არის შეგრძნობა აუცილებლობით მოვარდნილ სიკვდილის.

„ლოთი ავიატორივით“ მიექანება მისი დაღლილი სული უფსკრულისაკენ, რომლის გარშემო ბლოკადაა სასიკვდილო მოჩვენებების.

არ არის წიგნში არ ერთი სტრაქიონი, რომელიც ცხოვრების მზით იყოს გამთბარი. განწირულს მიახვენებს ბალდაზინის შავი პროცესია სასაფლავისკენ—და არ არის ცდა მობრუნების. პოეტმა იცის, რომ ის განწირულია.

სასიკვდილო მარში ისმის და ხელ დაკრეფილი ელს უკანასკნელ გადატებას.

არ არის მისთვის არსათ ნათელი გზა.

„როგორც განწირულს ჩამიკეტეს ყველა კარები ჩემი ოცნება გაბზარული დღეებს აბანდებს“.

„ნეტავ თუ როდის მეღირსება სიკვდილით შეველა აღარ მაქვს ვნება, აღარც გული, დავკარგე ყველა“.

ყველაზე უფრო საშინელია პოეტისთვის სინამდვილე,

„მაგრამ მჭირდავ სინამდვილე გულს არ აღილებს“.

და თავს იტყუებს უნაყოფო ჯვარზედ ასვლით—

„წამების გვირგვინს დავატარებ ვით მაცხოვარი“

და ავტორს, უფსკრულისაკენ დაქანებულს აკივლებს ბედი საზარელი.

„მე მივრბი რატომ? თვით არ ვიცი, არ გამეგება რამინდა? რა მსურსო, უფალო, შენ დამიფარე ვინ იცის წესი მე უბედურს სად ამეგება“.

პოეტს შეგნებული აქვს თავის არარაობა და პოეზიაში, სადაც ყველაზე უფრო ცხადდება გულწრფელობა, მოსჩანს მისი ამოძახილი.

„ეხლა ჩემს ძახილს ვინ გაიგონებს“.

ყოველი სტრიქონი მისი ასეთია.

დაცლილი სინედლიდან, დაწრეტილი სისხლიდან, და მისი ავტოპორტრეტი. უფრო მეტი ლო მომცემია მისი ბედის და ღირებულების.

„მივანდე ბედი სამუდამოთ წყეულ ჯამბაზებს“

„მაგრამ ამ ქვეყნათ, როგორც პოეტს ვინ დამაფასებს“

„ჩემი ფიქრები ნისლიანი ვერ არიჯრახდენ“.

ღირიკის კრიზისი, გამოწვეული რევოლიუციის ქარიშხლის სუნთქვით, „ყანსელთა“. ერთ ერთ იდეოლოგის ვ. გაფრინდაშვილის აზრით, შეიძლება გადატანილი იქნას ახალი მითოლოგიის შექმნით. და ღირიკის პრობლემაზე ასეთი შეხედულებით გვეტაძე ქმნის ახალ მითოლოგიას—ობიექტი მისი ვირებია. სასაცილოა თუ საბრალო ამ შემთხვევაში „საუკუნის დაგვიანებული მაყარი“. დასკვნის გამოტანას მკითხველის უფლებაში ვტოვებ. ერთ სტრიქონში გვეტაძე თავის თავს უწოდებს მოქალაქეს.

„ბევრი საქმე მაქვს, მოქალაქეს დღეს არ მცალია.

მისი უდიდესი შეცდომა

მოქალაქის სახელწოდების ბავშვური სიწმინდით გაგება.

რა ახასიანებს ავტორს, როგორც მოქალაქეს?—

პასუხს იძლევა მისი პოეზია

„ალარ მივიგავს ტურები ქვიშას“

„ო ძუძუები, ქარვის მტევნები
დამთრობი არის ღვინოზედ მეტად“.

მადა გაღვიძებულს ენატრება...

„მოუთმენლათ მინდა ვიყო შენი ქმარი მიხაროდეს ღამე, სიახლოვე ბინდის“.

„უცქერ როსკიპებს სასოებით, როგორც მადონებს“

გვეტაძეს არ აქვს მოქალაქობრივობის უნარი. პორნოგრაფია—აი მისი საქმე, როგორც მოქალაქის. შევეხეთ რა მის პოეზიას, ეს იმ კლასის სულისკვეთებაა, რომელიც უფსკრულის პირას მდგომი პროლეტარული რევოლიუციის შემდეგ, მეტყველობს ძალა.—უნებურათ თავის იდეოლოგების პირით ასე: „ჩემ სურვილებს სასიკვდილო ჟამი არუხებს“ იმ კლასის რომელიც გრძნობდა—

„მაგრამ დრო გავა და ჩემ კუბოს უხმით ასწევენ
დამიტირებენ მხოლოთ ლანდნი დამწყვეტნი გულის“.

ბევრს არ გავაგრძელებ მკითხველი თვითვე მიხვდება. ნიანდაგ გამოცლილ ბურჟ. ინტელიგენციას სურს მხოლოთ ქვერტა (созерцать) სინამდვილისაგან თავის დასაღწევათ.

და პორნოგრაფია საუკეთესო საშველებია ამის. კაცობრიობის ახალ ეპოქა, რომელშიდაც იმარჯვებს შრომა, შრომა საწყისი ყოველივესი, ეთანხმება გვეტაძისთანა პოეტების პოეზიის ბედში თვით გვეტაძეს:

„და ვხედავ გაკრულს ფანჯარაზედ ჩემ ლექს გაქონილს“.

კ. ლ.

3260 30 333.

